הלכות קריאת ספר תורה

ילקוט יוסף

מתוך ילקוט יוסף, מאת הרב יצחק יוסף.
הטקסט נלקח מאתר «ילקוט יוסף חינם – האתר להפצת יהדות» (yalkut.info).
זכויות היוצרים על הטקסט שמורות לבעליהן. הקובץ נועד ללימוד בלבד ואינו למכירה.
geulaquiz.com

סימן קלד — סדר הוצאת והגבהת הספר תורה

א קודם הוצאת הספר תורה בשני וחמישי, אומרים חצי קדיש, ולאחר אשרי ובא לציון אומרים קדיש תתקבל. ואם טעה ואמר קדיש תתקבל קודם אשרי ובא לציון, יחזור ויאמר קדיש תתקבל פעם ב׳ אחר ובא לציון. דקדיש תתקבל חוזר על קדושא דסידרא והתחנונים שבברוך אלהינו, ולכן בליל פורים אומרים קדיש תתקבל רק אחר מקרא מגילה ואמירת ובא לציון. [רבי דוד אבודרהם דף נה. ושלא כדעת התוס׳ במגילה ד. ועיין במגן אברהם ובאליה רבה ריש סימן תרצג].

וביום שיש בו מוסף אומרים קדיש תתקבל קודם קריאת התורה. [תוס׳ מגילה כג. ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד א].

ב פשט המנהג למכור את המצוות לפני פתיחת ההיכל, כדי לחבב את התורה על הצבור. [מרדכי סוף מגילה, טור סי׳ קמז. מהרי״ק שרש ט׳ ב״י ורמ״א שם ס״ב].

ונהגו למכור את מצוות פתיחת ההיכל, הוצאת הספר תורה, עיטורו ברימונים, והעליות. ואף בשבת ויום טוב נהגו למכור את המצוות, ואין בזה כל איסור של מקח וממכר בשבת ויום טוב. [עפ״ד הר״ן שבת קנ. דרכי משה סי׳ שו אות ג. מהרש״ל ים של שלמה ביצה סי׳ ח׳]. ובפרט שעל ידי מכירת המצוות ימנע מחלוקת בבית הכנסת בחלוקת העליות. וגם יוכלו לשלם בזה לשליח צבור ולחכמים המלמדים. ויש ליזהר בעת מכירת המצוות שלא לדבר דברים בטלים בבית הכנסת. ומה טוב שילמד עד כמה שאפשר, ויעיין בספר שבידו. [מרן החיד״א בלדוד אמת, וכ״ה בחסד לאלפים]. ומן הראוי שהגבאים לא יאריכו יותר מדאי במכירת המצוות, מפני טורח ציבור. ומי ששאתו בהריון בחודש התשיעי, נהגו שפותח את ההיכל. וכיון שהתחיל במצוה יגמור וגם יסגור הארון, כי זהו כבוד התורה, וכשם שעושה סימן לפתוח את רחמה, יעשה סימן לסגור את רחמה אחר הלידה. [מהר״ח פלאג׳י בספר חיים סי׳ א׳ אות ה׳, ילקוט יוסף, חלק ב׳, הלכות קריאת התורה, עמ׳ א].

ג יש שנהגו לקנות הולכת והגבהת הספר תורה לבניהם הקטנים. כדי לחבב עליהם את התורה. [מהר״א פלאג׳י באברהם את עיניו סוטה מז. תעלומות לב ח״ג קונ׳ הליקוטים אות ז׳] ויש שנהגו שהרב הוא המוליך הספר תורה, שעל ידי בני אדם גדולים התורה מתעלה בהם. [תעלומות לב שם. וע׳ בשו״ת יוסף אומץ סי׳ נו]. ובמקומות שנהגו שפתיחת שערים גדול ממצוות רימונים, אין לבן או לתלמיד לפתוח ההיכל כשאביו או רבו עושים מצות רימונים, אלא אם כן מחלו לו. [אמת ליעקב אות ז, מרן החיד״א בלדוד אמת סי׳ ד׳ אות ו, וכן הוא לפי האר״י ז״ל, דפתיחת שערים גדול יותר מהלבשת רימונים. וראה בילקוט יוסף חלק ב׳ על הלכות קריאת התורה, עמוד ב׳].

ד כבר פשט המנהג לומר ״בריך שמיה״ לפני הוצאת הספר תורה, [זוהר הקדוש פרשת ויקהל דף רו]. ולא חששו בזה שאומרים ״ולא על בר אלהין סמיכנא״, דהכוונה בזה על המלאכים. [ואף שהנודע ביהודה הורה שלא לומר נוסח זה, הנה מצינו נוסח זה בזוהר הקדוש (חלק ב׳ דף רו.). והוא על פי הנאמר בפסוק: ויראו בני האלהים את בנות האדם וכו׳, וכן מצינו באיוב, ויבואו בני האלהים להתייצב על ה׳. והיינו מלאכים. וראה בתשובה מאהבה סימן כו וסי׳ קי. ובילקוט יוסף חלק ב׳ על הלכות קריאת התורה, עמוד ג׳].

ה מנהגינו שאין אומרים ״בריך שמיה״ בעת פתיחת ההיכל בימי שני וחמישי. ורק בשבתות וימים טובים ובראשי חודשים, אנו נוהגים לאומרו. [מרן החיד״א בניצוצי אורות, דהיינו בשבת, וכן דעת האר״י, וקבלתו מכרעת]. ויש נוהגים לאומרו גם בימי חול המועד. ומנהג האשכנזים לומר ״בריך שמיה״ גם בימי החול. [חמד משה ר״ס פב בשם המג״א, וראה בילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד ג].

ו המתפלל עם האשכנזים בימי שני וחמישי, ואומרים ״בריך שמיה״ בהוצאת הספר תורה, אם הוא נמצא במקומות שמותר להפסיק בהם, טוב ונכון שגם הוא יאמר עמהם את ה״בריך שמיה״. אבל אם הוא לומד בבית הכנסת, וכיוצא בזה, ושומע מהצבור אמירת ״בריך שמיה״, אינו חייב להפסיק מלימודו כדי לומר עמהם בריך שמיה, ורשאי להמשיך בלימודו. [אולם כשמוציאים הספר תורה מארון הקודש ומוליכין אותו אל הבמה, יש לעמוד עד שיניחו את הספר תורה על התיבה]. והקורא פסוקי דזמרה, אף בשבת אין לו להפסיק לאמירת בריך שמיה עם הקהל. [ורק ישתחוה מול הספר תורה עם הצבור באין אומר ודברים] ובין ישתבח ליוצר מותר להפסיק לאמירתו. [כן כתב בשו״ת מהרש״ג חלק א׳ סי׳ נב, שאף הזוה״ק לא הצריך לאומרו אלא למי שמותר לו להפסיק, מה שאין כן לעומד באמצע פסוקי דזמרה. וכיו״ב כתב מרן בש״ע ס״ס סה. וראה בילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד ד׳].

ז מה שנוהגים לכרוע באמצע ״בריך שמיה״ כשאומרים ״אנא עבדא דקודשא בריך הוא דסגידנא קמיה״, אף על פי שאין זה חיוב לכרוע, מכל מקום מנהג ישראל תורה הוא, הואיל ואומרים בפירוש ״דסגידנא קמיה״ אם לא יכרע ולא ישתחוה נראה כדובר שקרים. ומטעם זה נוהגים להשתחוות ב״עלינו לשבח״ כשאומרים ״ואנחנו משתחוים״. [באהלי יעקב למהריק״ש (סימן נז) הביא ממוהר״ר ישראל בנימין שקרא תגר על המשתחוים באמצע בריך שמיה. והמהריק״ש השיב, שכל המשנה במזיד הוי בכלל כי דבר ה׳ בזה. וראה בילקוט יוסף על הלכות קריאת התורה, חלק ב׳ עמוד ה].

ח הקורא קריאת שמע וברכותיה, או העומד באמצע פסוקי דזמרה, ושמע שהצבור אומרים ״וזאת התורה וכו׳״ בעת הגבהת הספר תורה להראותו לעם, אין לו לומר פסוק זה עם הצבור, אלא יסתכל בספר תורה ויהרהר הפסוק בלבו, שהרהור לאו כדיבור דמי, ולא חשיב הפסק. [מרן החיד״א בשו״ת חיים שאל ח״א סי׳ סח. ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד ו].

ט בהוצאת הספר תורה מארון הקודש לתיבה כדי לקרוא בו, יש לפתוח את הספר תורה ולהראות לקהל לימינו, ומחזירו לפניו ולאחריו, כדי שיסתכלו באותיות הקדושות של הספר תורה, ששואבים משם אור גדול של קדושה. [מסכת סופרים פרק יד הלכה יד, ובירושלמי פרק ז׳ דסוטה ה,ד, דרשו על הפסוק, ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת, על החזן המגביה את הספר תורה ומראה הכתב לעם, שצריך להקימה כראוי שיראו כולם את הכתב. ועיין ברמב״ן דברים כז, כו. ובילקוט יוסף חלק ב׳ עמוד ז]. **ויאמרו ו״זאת התורה״ וכו׳.** [מסכת סופרים שם. טוש״ע סי׳ קלד ס״ב, אהלי יעקב סי׳ נז]. **ויש שנהגו להסתכל בתיבה שהיא האות הראשונה של שמו הפרטי.** [ארחות חיים בשם פדה את אברהם. בן איש חי תולדות טז]. **וראוי להוליך את הספר תורה מן ההיכל אל התיבה כשהוא פתוח, ופני נושא הספר תורה יהיו אל העם, ואחוריו אל ההיכל, והולך לצד ימין שלו, שהוא צד שמאל של ההיכל, וכך הולך סביב והספר תורה בידו עד שיגיע אל התיבה. ואף שהיא דרך ארוכה, כיון שהיא דרך ימין למוליך הספר תורה, ראוי לעשות כן. ובחזרה יחזירנו להיכל בדרך הקצרה, כדי שלא יצטרך להקיף כל כך.** [שו״ת תורה לשמה סי׳ כב. ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד ז].

י נכון שכל אחד מהקהל יגש אל הספר תורה כדי לנשקו בידיו או בפיו, אבל אין זה מן הראוי שמוליך הספר תורה יושיט את הספר תורה לכל אחד ואחד כדי שינשקו, אלא בעת הליכתו לתיבה, יגשו מהקהל וינשקו את הספר תורה. ומותר להקיף את אולם בית הכנסת, כדי לעבור דרך ארוכה יותר אל התיבה. [אור זרוע, רמ״א ס״ס קמט. ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד ח].

יא בשעה שמגביהים את הספר תורה להראות הכתב לעם, מצוה גם על הנשים לראות הכתב, ולעמוד ולומר ״וזאת התורה״. ונשים נדות מותר להן להסתכל בספר תורה. [אך אסור להן להכנס לבית הכנסת למקום האנשים, כדי לראות הכתב מקרוב]. ומכל מקום רשאות להחמיר על עצמן שלא להכנס לבית הכנסת, ושלא לאחוז בספר תורה, ושלא להסתכל בספר תורה בעת שמראים אותו לעם. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד ט].

יב אם הוציאו מארון הקודש ספר תורה שאין כתיבתו מהודרת, אין להתיר להחזירו לארון הקודש כדי להוציא ספר תורה שכתיבתו מהודרת יותר. אבל אם הוציאו ספר תורה שאינו מוגה, ויש חשש שהוא ספר תורה פסול, מותר להחזירו להיכל ולהוציא ספר תורה אחר שהוגה, כדי לקרוא בו. ואם הוציאו ספר תורה פסול מחמת פשיעה, ועברו וקראו הפרשה בספר תורה הפסול, צריך לחזור ולקרוא הפרשה מתוך ספר תורה כשר, ואפילו בשני וחמישי הדין כן, מאחר ועשו כן בפשיעה ובמזיד. אבל אם חשבו שתיקנו הספר תורה, וקראו בו שלשה עולים בשני וחמישי, או במנחה של שבת, ואחר כך נתברר להם שהספר תורה שקראו בו היה ספר תורה פסול, אין צריך לחזור ולהוציא ספר תורה כשר כדי לקרוא בו את הקריאה שנית. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד ט].

יג אבל תוך שבעה ימי האבלות הנמצא בבית הכנסת ביום שני וחמישי, ונתנו לו פתיחת ההיכל, או הקמת הספר תורה, מותר לו לפתוח ההיכל, או להוליך את הספר תורה אל התיבה, כדי להראות את הכתב לצבור. ומכל מקום נכון להמנע מזה. [אמת ליעקב אות יז. מרן החיד״א בלדוד אמת סימן ג׳ אות טו״ב. ילקוט יוסף חלק ב׳, הלכות קריאת התורה, עמוד י].

יד כבר פשט המנהג להחזיר את הספר תורה לארון הקודש אחר הקריאה, כשהוא פתוח, בין בשני וחמישי, בין בשבתות וימים טובים. ואין לשנות מן המנהג. ונהרא נהרא ופשטיה. [שהרי דעת הרמ״א לעשות הגבהה אחר הקריאה. וכן כתב מהרי״ץ דושינסקי. וכן המנהג. וראה בילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמ׳ י׳, וראה עוד במה שכתבנו אודות מנהגינו זה, בהוספות ומילואים שבסוף ילקו״י הנ״ל, מהדורת תשס״ד עמוד שצד].

טו בתי כנסת שיש להם ספר הפטרות העשוי בגלילה כעין ספר תורה, ומוציאים אותו בעת פתיחת ההיכל, מן הראוי לכתחילה להוליכו לתיבה כשהוא סגור, ולא להגביהו כשהוא פתוח בשעה שמגביהים את ספר התורה להראות הכתב לצבור, כדי שלא יהיה כבוד תורה וכבוד נביא שוה. ובמקום שנהגו להגביה את ספר ההפטרות עם הספר תורה, אין לערער על מנהגם, והנח להם לישראל. ומותר להניח ספר ההפטרות בארון הקודש ליד ספרי התורה, אבל לא ישתמש ברימוני הספר תורה להניחם בספר ההפטרות, אלא יקנו רימונים מיוחדים לספר ההפטרות. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד יא].

טז בשעה שמוליכין את הספר תורה אל התיבה, צריכים הצבור לעמוד מפני הספר תורה עד שנושא הספר תורה יעמוד כשיגיע למקומו, או עד שיתכסה מעיניהם ואחר כך יהיו מותרין לשבת. והמנהג לעמוד גם בשעה שמגביהים הספר תורה להראות הכתב לצבור עד שמניחים הספר תורה על התיבה. [גמ׳ קידושין לג: רמב״ם פ״י מהל׳ ס״ת ה״ט, ש״ע יו״ד סי׳ רפב ס״ב. ילקו״י, הל׳ קריאת התורה, עמוד יב].

סימן קלה – חיוב הקריאה וטלטול הס״ת

א משה תיקן להם לישראל שיהיו קורין בתורה בשבת ובשני ובחמישי בשחרית, כדי שלא ישהו שלשה ימים בלי שמיעת תורה. ועזרא הסופר תיקן שיהיו קורין שלשה עולים, ועשרה פסוקים, ושיקראו בתורה במנחה של שבת. [גמ׳ ב״ק פב. עשר תקנות תיקן עזרא וכו׳. והיינו דמשה תיקן לקרוא בתורה, ועזרא תיקן ג׳ פסוקים וג׳ גברי. וכ״ה ברמב״ם פרק יב מהלכות תפלה. ילקוט יוסף על הלכות קריאת התורה עמוד יג, ושם אם קריאת התורה מן התורה]. וכמה הן הקוראים, בשבת בשחרית קוראים שבעה עולים, (לבד מהמפטיר), וביום הכפורים ששה עולים, ובימים טובים חמשה, ובראשי חודשים ובחולו של מועד ארבעה, ובשני וחמישי,

שבת במנחה, חנוכה ופורים, ובתעניות שחרית ומנחה, קורין שלשה. [מתני׳ מגילה כא. רמב״ם פי״ב מהל׳ תפלה הט״ז. טוש״ע סי׳ קלב ורמב. ילקו״י, ח״ב, הלכות קריאת התורה, עמוד יב].

ב מקום שמפסיקין הקריאה בשבת בשחרית, שם קוראין במנחה של שבת, שלשה עולים, בתחלת הפרשה. וחוזרין וקוראים קריאה זו גם בשני וחמישי ובשבת הבאה. ובשבת משלימין את הפרשה. ואם טעו בשני וחמישי וקראו בסדר אחר שלא מפרשת השבוע, ונזכרו אחר שקראו לכל השלשה עולים, אין צריך לחזור ולקרוא שנית פרשת השבוע, כיון שעיקר הטעם הוא כדי שלא ילינו שלשה ימים בלי תורה, והרי סוף סוף קראו בתורה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, הלכות קריאת התורה, עמוד טו].

ג אין הצבור רשאים להוציא ספר תורה ולקרוא בו בברכות, אלא בימים שקבעו בהם חז״ל קריאת ספר תורה. ולפיכך, אם לא קראו בתורה ביום שני או ביום חמישי, מחמת איזה סיבה, אינם רשאים לקרוא בתורה ביום שלאחריו. וגם ביום שלישי אין להוציא ספר תורה ולקרוא בו בברכות, אף על פי שעל ידי כך יעברו על הצבור שלשה ימים בלי קריאת ספר תורה. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה, עמוד טו].

ד לכתחלה אין להוציא ס״ת ולקרוא בו בצבור קודם עמוד השחר, ולכן פועלים משכימי קום שאינם יכולים לקרוא בספר תורה אחר החזרה, ידלגו הוידוי והתחנונים, ויעדיפו לקרוא בס״ת בצבור. אך אם אי אפשר גם בזה, בשעת הדחק כשהדבר יגרום לביטול הקריאה בתורה, יש להקל להם לקרוא בספר תורה קודם עמוד השחר. [ילקוט יוסף שם, עמוד טז, והעיקר כמו שנתבאר בשו״ת יביע אומר חלק ז׳ סימן יז. וראה עוד בשארית יוסף חלק ג׳ עמוד רסו].

ה פועלים משכימי קום המתפללים כל אחד בביתו כשמגיע זמן תפלה, ואינם קוראים בתורה, אסור להם להוציא ספר תורה בימי שני וחמישי במנחה, בשובם מעבודתם לעת ערב אם רוצים לנהוג כן בדרך קבע, שבודאי שאין לקרוא בס״ת בשלשה עולים ובברכות התורה במנחה. שעיקר תקנת חכמים היתה בשני וחמישי ״בשחרית״ דוקא. אולם אם עושים כן בדרך ארעי, אין מזניחין אותם, שיש להם על מה שיסמוכו. אך הבא לשאול אם להנהיג כן, מורים לו דשב ואל תעשה עדיף אף בדרך אקראי. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, הלכות קריאת התורה, עמוד יט].

ו צבור שנאנס ולא קראו בתורה בשבת בשחרית, אין להם לקרוא בתורה שבעה עולים במנחה של שבת, אף אם יש פנאי לצבור לשמוע את קריאת הפרשה כולה. וכל שכן שאין להם לקרוא את הפרשה בימי שני וחמישי שאחריו, משום ביטול מלאכה לעם. אלא בשבת הבאה יקראו את ב׳ הפרשיות כסדר הזה: הכהן יעלה ויקרא בתורה את כל הפרשה של השבוע הקודם, וימשיך גם מהפרשה של אותו שבוע, עם ג׳ פסוקים. והלוי ימשיך משם כסדר. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה, עמוד כ].

ז יחיד שהיה אנוס והתפלל ביחידות, מעיקר ההלכה אינו חייב ללכת לשמוע קריאת הספר תורה בצבור, ובפרט תלמיד חכם השקוד על תלמודו, שאינו חייב להתאחר מלימודו כדי ללכת למנין אחר לשמוע קריאת ספר תורה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, על הלכות קריאת התורה, עמוד כב].

ח מי שלא שמע את קריאת התורה בימי שני וחמישי, או בשבת, אינו חייב לקרות את הקריאה מתוך חומש וכדומה. וכן אם הוצרך לצאת באמצע קריאת התורה, והפסיד חלק מהקריאה, אינו חייב לקרוא מה שהחסיר, מתוך החומש. [דחובת הקריאה בתורה אינה על כל יחיד כמו מקרא מגילה, אלא חובה על צבור שהתאסף לקרוא בתורה. ועיין ברמב״ן במלחמות מגילה ה. ובהר״ן שם. הרא״ש פ״ז דברכות סי׳ כ׳. שעה״כ דף מח. מעשה רב סי׳ קעה. ובילקוט יוסף ח״ב על הלכות קריאת התורה עמ׳ כג].

ט אין הנשים חייבות לבוא לבית הכנסת לשמיעת קריאת התורה, ומכל מקום יש נוהגות ממדת חסידות לבוא לבית הכנסת בימי שני וחמישי ובשבתות וימים טובים, כדי לשמוע קריאת התורה בצבור. [מגילה כא. ש״י סי׳ רפב ס״ג. ודעת המג״א סק״ו דנשים חייבות לשמוע קריאת התורה. דאין זה משום לימוד תורה, אלא דמי למצות הקהל. וכן משמע במסכת סופרים. אך בברכי יוסף סק״ז כתב שהמנהג שאין הנשים באות לשמוע קריאת התורה בכל שבת, וראה בילקוט יוסף חלק ב׳ הלכות קריאת התורה עמוד כד]. ובפרשת זכור יש אומרים שגם הנשים צריכות לבוא לעזרת נשים כדי לשמוע קריאה זו. הואיל ומן התורה אין זמן קבוע למצות זכירת מעשה עמלק. ויש חולקים ואומרים שהואיל ועיקר מצות זכירת עמלק אינה אלא כדי לבוא לידי מעשה, דהיינו להלחם בעמלק, מלחמה בפועל, ונשים ואו בנות מלחמה הן, לכן פטורות הנשים מקריאת ומשמיעת פרשת זכור. ולדינא, אף על פי שהנשים שמקילות בזה יש להן על מה שיסמוכו, מכל מקום המחמירות לבוא לעזרת נשים לצאת ידי חובת קריאת פרשת זכור אליבא דכולי עלמא, תבוא עליהן ברכה. ומותר להוציא ספר תורה במיוחד לנשים [בשעות שלאחר מכן] לקרוא להן בפרשת זכור בלי ברכה]. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה, עמ׳ כד. וראה עוד בילקו״י מועדים, הל׳ חודש אדר, ובחזון עובדיה הל׳ פורים עמוד ט׳].

י אין להעביר ספר תורה ממקום למקום אלא במקום צורך, אפילו על ידי פרימת התפירות בין חומש לחומש. ובמקום צורך כששולח את הספר תורה למרחקים בתוך ארגז, יש אומרים שאין להתיר את התפירות בשביל כך, אלא ישלחנו כמות שהוא ארוז היטב. ומכל מקום כשאין שם עשרה שמלוים את הספר תורה, נכון יותר שיתיר את התפירות (שבין חומש לחומש) בהתרת רוב התפירה. ודבר זה נכון יותר על פי ההלכה מאשר לפסול את הספר תורה על ידי הטפת שעוה על האותיות כדי לפוסלו. ומכל מקום הנוהגים לפסול הספר תורה על ידי הטפת שעוה על האותיות, לצורך העברת הספר תורה ממקום למקום, יש מקום ליישב מנהגם. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה, עמו׳ כד].

יא בני אדם החבושים בבית האסורים, אין מביאים אליהם ספר תורה לקרוא בו, אפילו בראש השנה וביום הכפורים. ואפילו אם הנמצא בבית הסוהר הוא אדם חשוב, אין להתיר בזה. [ירושלמי פ״ז דיומא ה״א. ש״ע סי׳ קלה סעיף יד. רמ״א שם. ילקו״י הל׳ קריאת התורה עמוד כה]. וכיום קבעו בית כנסת בבתי הסוהר, ופשוט שמותר להביא לשם בקביעות ספר תורה כדי שיקראו בו בצבור. ומותר להוציא ספר תורה מבית כנסת אחת לבית כנסת אחר, ולכתחלה ילכו עם הספר תורה עשרה אנשים, ללוותו דרך כבוד, ואם אי אפשר, או שלוקחים את הספר תורה ברכב קטן, אין צריך עשרה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳ על הלכות קריאת התורה, עמוד כה].

יב מותר לטלטל ספר תורה מבית הכנסת להביאו לבית האבל שמתפללים שם בשבעת ימי האבל, כדי שיקראו בו בשני וחמישי, ובשבת. והוא שיניחו את הספר תורה במקום מיוחד ויכסוהו במפה. ואמנם אם התפללו בבית האבל, וכאשר הצבור הגיע לקריאת התורה רוצים לילך ולהביא ספר תורה מבית כנסת הסמוך, אין לעשות כן, ואפילו אם האבל הוא אדם חשוב ותלמיד חכם, שכבוד הספר תורה שהצבור ילך אל הספר, ולא ההיפך. אך אם מביאים את הספר תורה קודם התפלה, וכל שכן יום או יומים קודם, אין בכך מניעה. וכשאין ספר תורה בבית האבל, מנהגינו פשוט שאחר גמר התפלה בימי שני וחמישי, הולכים לבית הכנסת וקוראים בספר תורה בברכות. ואין האבל הולך עמהם. ואם אינם יכולים לעשות כן ומקילים בזה, יש להם על מה שיסמוכו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד כו].

יג מי שהפקיד ספר תורה בבית כנסת על מנת שהצבור יקראו בו בצבור, מותר לגבאי להשאיל את הספר תורה לבית האבלים כפי הנ״ל, אף שלא קיבל רשות מפורשת לכך. אולם אם המפקיד התנה בפירוש שאינו מסכים שיוציאו הס״ת לבית האבל וכדומה, יש לקיים התנאי. ובזמנינו שמקפידים לשמור את ספרי התורה במקום שיש בו סורגים, כפי שחברות הביטוח דורשות, כיון שבבית האבל אין שמירה כזו, צריך הגבאי לקבל את רשות הבעלים קודם שמשאיל את הספר תורה לבית האבל. [ילקוט יוסף, על הלכות קריאת התורה, חלק ב׳, עמוד שעא, בהוספות ומילואים מהדורת תשס״ד].

יד מי שמבקשים ממנו להשלים מנין בבית האבל, ועל ידי כך יפסיד שמיעת קריאת התורה, יש לו להעדיף להתפלל בבית האבל, אף שאין שם ספר תורה, ולגמול עם האבלים חסד, ומעיקר הדין אינו חייב להתאמץ אחר כך ולילך לשמוע ספר תורה. [ואין הבדל בזה בין רוב הצבור ליחידים]. והמחמיר לילך אחר כך ולשמוע קריאת ספר תורה, תבוא עליו ברכת טוב. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה, עמו׳ כז].

טו יש מקומות שנוהגים להתפלל בצבור בבית החתן בשבת שבתוך שבעת ימי המשתה של החתן, ומביאים לשם מערב שבת ספר תורה, ומייחדים לו ארון באופן שיהיה לכבוד הספר תורה, כדי לקרוא בו בשבת, ויש לנוהגים כן על מה שיסמוכו. [ילקוט יוסף, חלק ב׳ הלכות קריאת התורה, עמ׳ כז].

טז צבור שמתפללים ליד הכותל המערבי, מותר להם להביא ספר תורה ממקום למקום סמוך לקריאת התורה, אף בלי שילוו את הספר תורה עשרה אנשים. ואין צריך להביא הספר תורה למקום שמתפללים, קודם התפלה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד כח].

יז צבור שמתפללים בימי חג הסוכות בתוך הסוכה, ובעת קריאת התורה מביאים ספר תורה מבית הכנסת הסמוך לסוכה, כדי לקרוא בו בצבור, יש להם על מה שיסמוכו, וטוב שילוו את הספר תורה עשרה אנשים. ואם הספר תורה נמצא ברשות אחת עם הסוכה, יש להקל בשופי. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד כט].

יח בית כנסת שאין להם ספר תורה מהודר, או שאין להם ספר תורה שאינו משוח, מותר להם בשבת זכור להביא ספר תורה מהודר, או שאינו משוח, מבית כנסת אחר, כדי שיקראו בו בפרשת זכור, ולכתחלה ילוו את הספר תורה עשרה אנשים. והדבר ברור שבמקום שאין עירוב אין להקל בזה בשבת. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, על הלכות קריאת התורה, עמוד כט].

יט מותר לטלטל ספר תורה מביתו לבית אחר (בימות החול), כדי להראות חזותו ויופיו לאחרים, לקיים מה שנאמר ״זה אלי ואנוהו״. וכן מותר לטלטל ספר תורה לבית המגיה כדי להגיהו, דכל שהוא לתיקון הספר תורה, ולכבודו, מותר. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, על הלכות קריאת התורה, עמוד כט].

כ יש נוהגים שכאשר מכניסים ספר תורה חדש לבית הכנסת, מוציאין לקראתו את ספרי התורה מההיכל, אל מחוץ לבית הכנסת בשמחה ובשירים, אף על פי שאין עשרה שמלווים את הספר תורה לחוץ. ומנהג זה יסודתו בהררי קודש, וכבר נהגו כן בפני גדולי הוראה, איתני עולם, ואין פוצה פה ומצפצף. ואדרבה יש לחזק בדקי מנהג זה, והמחמיר בזה נגד המנהג, גורם מניעת כבוד לספר תורה החדש, וחביבה מצוה בשעתה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד ל].

כא מותר להוציא את ספרי התורה שבבית הכנסת, אל רחובה של עיר, ביום שמחת תורה, בשמחה ובשירים, ובריקודים ומחיאות כפים לכבודה של תורה. וכן יש להתיר לעשות כן במוצאי שמחת תורה בהקפות שניות עם כלי שיר, ובלבד שיהיו זהירים במאד בכבוד ספרי התורה כראוי, ולא ימסרו את ספרי התורה לילדים קטנים, פן תהיה להם למכשול ח״ו אם יגרמו לנפילת הספר תורה. ואין צריך לומר שאסור בהחלט על פי ההלכה לזרוק את הספר תורה באויר, ולקבלו לידיו דרך שמחה, שזהו בודאי נחשב לזלזול בקדושת הספר תורה. ואם חל יום שמחת תורה בשבת, יש להזהיר את העם

שלא יוציאו את הספרי תורה לרחובה של עיר, במקום שאין שם עירוב כדת, שהדבר אסור משום הוצאה מרשות לרשות שהיא אב מלאכה מן התורה. וכן יש להזהיר ביותר על שמירת כללי הצניעות בקפידה רבה, שלא יתערבו האנשים והנשים יחדיו ח״ו. [ילקו״י שם, עמוד לא].

כב מותר להוציא ספר תורה לקראת מלך או הגמון. ואם בא בשבת, אסור לטלטל הספר תורה ברשות הרבים לכבודם. [ילקוט יוסף, חלק ב׳ על הלכות קריאת התורה, עמוד לג].

כג צבור שקראו בתורה, וסיימו את תפלתם, מותר למנין השני המתפללים בבית הכנסת להוציא את הספר תורה פעם נוספת, ולקרוא בו, ואין לחשוש שמא יאמרו ספר תורה אחר הוא, והראשון היה פגום ופסול. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, הלכות קריאת התורה, עמוד לד, ובהוספות ומילואים במהדורת תשס״ד עמוד שעב, ובשארית יוסף חלק ג׳ עמוד רסח].

כד כשקורין בספר תורה בשבת, ונפסק אור החשמל, או ששכחו להכין את אור החשמל מערב שבת כדי שידלק בשעת קריאת התורה, וקשה לקרוא בספר תורה על הבמה באמצע בית הכנסת, מותר להעביר את התיבה ליד החלון, במקום שיש אור, כדי שהשליח צבור יוכל לקרוא בספר תורה, ואף שעל ידי כך החזן קורא בתורה ופניו אל העם ולא למזרח. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה, עמ׳ לג].

כה כשקורין בספר תורה ונפסק החשמל בשבת, וחזרו ותיקנוהו יהודים בשבת תוך חילולי שבת, מותר להמשיך לקרוא בספר תורה, ואין בזה איסור משום נהנה ממלאכת שבת. [ילקו״י שם, עמוד לד].

כו ספר תורה שנמצא בו פסול באמצע הקריאה בשחרית של שבת, ושכחו והוציאוהו במנחה של שבת, ונתברר שאחד מהקהל עבר ותיקן את הספר תורה בעצם יום השבת, יש אומרים שעם כל זה מותר לקרוא בספר תורה זה, ואין זה נהנה ממלאכת שבת. [ילקוט יוסף, ח״ב, הלכות קריאת התורה, עמ׳ לד].

סימן קלה – סדר העולים לספר תורה

א בשני ובחמישי ובשבת במנחה, קוראים בספר תורה שלשה עולים, אין פוחתין מהם ואין מוסיפין עליהם. ואין מפטירין בנביא. וגם כשיש בבית הכנסת שני חתנים, או שני בעלי ברית, או שני חתני בר מצוה, ושניהם ישראלים, אין להוסיף על מנין העולים לספר תורה, כדי להעלות לספר תורה את שניהם, אחר הכהן והלוי, אלא יעלה אחד מהם בלבד. ומכל מקום מותר לבקש מהכהן לצאת מחוץ לבית הכנסת, כשיש מנין עשרה בבית הכנסת בלעדיו, ויקרא לישראל החתן במקום כהן, וכך יוכלו להעלות לספר תורה את שני החתנים, או שני בעלי הברית. ואם יסרב הכהן לצאת מבית הכנסת, או שיש שם מנין בצמצום, יאמר השליח צבור ״אף על פי שיש כאן כהן יעמוד ישראל במקום כהן״. ובאופן כזה מותר שהאב יעלה לספר תורה ראשון, והבן חתן הבר מצוה יעלה לעליית שלישי. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד לה].

ב אם יש מקומות אצל בני אשכנז שנהגו כדברי הרמ״א להעלות לספר תורה בשני וחמישי ארבעה עולים כשיש שם חתנים, אין לעשות כן אלא בחתנים ממש, שיום טוב שלהם הוא, אבל אין להטריח את הצבור להעלות לספר תורה שני חתני בר מצוה, אחר הכהן והלוי, ושב ואל תעשה עדיף. (ויכולים לנהוג כמבואר לעיל שיעלה ישראל במקום כהן). ומכל מקום גם בני אשכנז אין נוהגים כיום להוסיף על העולים לספר תורה בימי שני וחמישי. (ויש אומרים שגם בשביל בעלי ברית אין להעלות ארבעה עולים משום צער התינוק, ועוד שיום טוב של בעלי הברית אינו אלא מנהג. ויש חולקים ואומרים שגם בשביל בעלי ברית מותר להוסיף על העולים לספר תורה בשני וחמישי). ובכל זה אין להטריח את הצבור להעלות לספר תורה ארבעה עולים, כדי להעלות את החתן ואחד מקרוביו, שלא נחשב למועד אלא גבי החתנים עצמם, ולא לגבי קרוביהם. ובלאו הכי מנהגינו תמיד שלא להוסיף על העולים בשני וחמישי, וכמבואר. [ילקו״י, הלכות קריאת התורה, עמ׳ לז].

ג בית כנסת שהגיעו לשם אורחים מחוץ לארץ, ורוצים להעלותם לספר תורה בימי שני וחמישי, כדי שיתרמו מכספם להחזקת הישיבות הקדושות בעת עלייתם לתורה, מותר לבקש מהכהן הנמצא בבית הכנסת, שיצא מחוץ לבית הכנסת כדי שיוכלו להעלות את אותם נדיבים לעליית ראשון ושני ושלישי. ואם הכהן מסרב לצאת מבית הכנסת, או שיש שם מנין בצמצום, יאמר השליח צבור ״אף על פי שיש כאן כהן יעמוד ישראל במקום כהן״. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד לח].

ד המנהג פשוט להעלות לתורה כהן שאינו תלמיד חכם, אף לפני תלמיד חכם מופלג וגדול בתורה, מפני דרכי שלום. ואף שבכל הכיבודים רשאי הכהן למחול על כבודו בשביל ישראל גדול ממנו, לענין קריאת ספר תורה כך היא התקנה. ומכל מקום אם ירצה הכהן לצאת לחוץ, כדי שיקראו הגדול בתורה ראשון, רשאי לעשות כן. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד לט].

ה הדבר ברור שאין למכור באופן קבוע את כל העליות לספר תורה כולל עליית ראשון, ולבטל בכך מצות עשה של ״וקדשתו״, ואפילו אם יש מקומות שכבר נהגו כן, יש לבטל מנהגם, ויעלו כהן ראשון ואחריו לוי, וכתורה יעשה. ורק באופן ארעי ובמקום צורך הקילו האחרונים. ואם יש בבית הכנסת כמה כהנים, רשאים למכור עליית כהן, בקרב הכהנים בלבד. [ילקו״י שם, עמוד מא].

ו מקומות שנוהגים להעלות לספר תורה את רב המקום לעלייה הראשונה בספר בראשית, אף שיש שיש בבית הכנסת כהן, רשאים להמשיך במנהגם. וכן מקומות שנוהגים שביום חג השבועות, רב בית הכנסת קורא בספר תורה במקום כהן, לכבוד התורה, רשאים להמשיך במנהגם, ואין צריך הכהן לצאת לחוץ. [ילקוט יוסף, חלק ב', ספר על הלכות קריאת התורה, עמוד מב].

ז מי שנולד מפנויה ואביו כהן או לוי, עולה לספר תורה לכהן או לוי. אבל כהן שהוא בן גרושה וחלוצה, או ממזר שאביו כהן, אינו עולה לספר תורה לעליית כהן. אבל מותר להעלותו לספר תורה בשאר העליות. וכל שכן בן נדה שמותר להעלותו אפילו לעליית כהן או לוי. [ילקו"י שם, עמוד מב].

ח גר שאביו יהודי ואמו נכריה, ואביו הוא לוי, ואחר כך נתגייר הבן, אין לו כל יחס לאביו, ואין להעלותו לעליית לוי. ולכן אין לקרותו לעלייה לספר תורה (בשאר העליות) בשם "לוי", כדי שלא יבואו לטעות ויחשבו שהוא לוי, ויעלוהו אחר כך לעליית לוי. אבל מכל מקום יוכל להיקרא על שם אביו, וכגון, "מיכאל בן חיים" מבלי להזכיר לוי כלל. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד מג].

ט אם לא היה כהן בבית הכנסת, ומכרו עליית ראשון, וקנה את העלייה ישראל או לוי, ואחר שהוציאו הספר תורה נכנס כהן לבית הכנסת, אם יתרצה הכהן לצאת מבית הכנסת, כדי שיעלה מי שקנה עליית ראשון, עדיף יותר שיעשה כן, אבל אם הכהן מסרב ודורש לעלות לס"ת ראשון, יש להעלותו לספר תורה כפי הדין, לעליית כהן. ומי שקנה עליית ראשון, יעמוד אצל התיבה, ויעלה שלישי. ואין צריך לומר שאינו חייב לשלם את הנדבה מה שקנה עליית ראשון. [ילקו"י שם עמוד מג].

י כהן שעוסק בפסוקי דזמרה וקראוהו לעלות לספר תורה, רשאי לעלות לתורה, ויברך ויקרא בלחש עם השליח צבור תיבה בתיבה כרגיל, כדי שלא תהיה ברכתו ברכה לבטלה. ושלא כמי שכתב שלא יקרא את קריאת התורה עם השליח צבור, אלא ישמע ממנו בלבד, שזה אינו נכון להלכה. והוא הדין ללוי, אם אין לוי אחר בבית הכנסת. וכן הדין גם כן בישראל הקורא פסוקי דזמרה, וקראוהו "בשמו" לעלות לתורה, שינהג גם כן כאמור. ומכל מקום אסור שיפסיק כדי לומר לשליח צבור לעשות השכבה לעילוי נשמת קרוביו, או כדי לומר "מי שברך". והעומד באמצע פסוקי דזמרה, וקראוהו לעלות לעליית מפטיר, ועלה לתורה, צריך שיקרא בעצמו את ההפטרה בברכותיה, ולא יתן לאחר לקרוא את ההפטרה. [ילקוט יוסף חלק ב', על הלכות קריאת התורה עמו' מד].

יא כהן שהיה קורא קריאת שמע, וקראוהו לעלות לספר תורה, אפילו אם קראוהו בשמו אין לו להפסיק, אלא יעלה כהן אחר. וכן דעת מרן השלחן ערוך. ואפילו אם אין להם כהן אלא הוא. אלא יעלה ישראל במקום כהן, והכהן יצא לחוץ. ואם יש מנין מצומצם, יאמרו אף על פי שיש כאן כהן יעלה ישראל במקום כהן. ואם הכהן נמצא בברכות קריאת שמע, מותר לו להפסיק ולעלות לתורה, [ילקו"י הל' קריאת התורה, עמ' מה. וראה בשארית יוסף ח"ב עמ' קלח, ובילקו"י על הל' פסוד"ז מהדור' תשס"ד עמ' רמא].

יב האוחז בפסוקי דזמרה, והצבור הוציאו ספר תורה כדי לקרוא בו חובת היום, ואין להם שליח צבור שיקרא בספר תורה זולתו, מעיקר הדין מותר לו להפסיק אפילו באמצע המזמור כדי לקרוא להם בתורה, ומכל מקום נכון להשתדל לסיים הפרק ולהפסיק בין מזמור למזמור לקרוא להם בתורה, ועל כל פנים אין לגרום לטורח צבור כדי שיסיים המזמור. ובכל אופן לא יפסיק כדי לומר "מי שברך" או "השכבה" אלא לקריאת התורה בלבד, ואחד מהצבור יאמר את המי שברך או ההשכבה. וכן הדין בכהן הקורא קריאת שמע בברכותיה, ואין להם מי שיקרא בתורה אלא הוא, אין להטריח את הצבור עד שיסיים את כל הקריאת שמע, אלא פוסק וקורא להם בתורה. וכל שכן שפוסק באמצע ברכות קריאת שמע, ובאמצע ברכות פסוקי דזמרה, דמרן השלחן ערוך לא החמיר בזה אלא לענין עלייה לתורה, ולא לענין לקרוא להם בתורה. [ילקוט יוסף, ח"ב, הלכות קריאת התורה, עמו' מה. שארית יוסף ח"ב עמו' קלז, וילקו"י על הלכות ברכות השחר ופסוקי דזמרה, מהדורת תשס"ד, עמו' תפ].

יג מי שעומד בפסוקי דזמרה ושומע את השליח צבור הקורא בתורה שטועה בקריאתו, ואין בצבור מי שיחזירנו מטעותו, אם הטעות היא בדבר שמשתנה הענין, יפסיק ויתקן את השליח צבור שיקרא כהלכה. ואם הוא טעות שאין הענין משתנה על ידו, לא יפסיק, ואם אפשר ירמוז לו או שיראה לו בחומש את מקום הטעות. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד מה].

(יש ששאלו על הבדל בנוסחאות בין סוגי הספרי תורה, אז עלינו לדעת שיש הבדלים מסויימים בין ספר תורה תימני לספרי תורה מעדות המזרח, אפשר לקרוא מידע על כך כאן)

יד במקום שאין שם לוי אלא אחד, והוא נמצא בפסוקי דזמרה, יש אומרים שהכהן יצא לחוץ ויעלה ישראל במקום כהן, שאם לא יעשה כן, יצטרך הכהן לקרוא בתורה שתי פעמים במקום לוי, שבכהאי גוונא לא התירו להפסיק באמצע פסוקי דזמרה. ויש אומרים שבכל אופן יוכל הכהן לעלות ראשון, ומותר לקרוא לספר תורה את הלוי שיקרא אחריו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמ' מו].

טו העומד בפסוקי דזמרה והצבור הגיעו לקריאת ספר תורה, אם הוא עתיד לשמוע קריאת ספר תורה ממנין אחר, אינו צריך להפסיק בפסוקי דזמרה כדי לשמוע קריאת התורה, אלא יפסיק לענות "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", וכן לאמנים של ברכות התורה. אבל אם אינו עתיד לשמוע קריאת התורה

ממנין אחר, יפסיק בין מזמור למזמור וישמע הקריאה עם הצבור. [ילקוט יוסף שם, עמוד מז].

טז צבור שמתפללים בצד אחד בכותל המערבי, וסמוך אליהם מוציאין ספר תורה במנין אחר, אינם צריכים להפסיק מתפלתם לשמוע קריאת ספר תורה, דהוי טורח צבור, רק יענו קדיש וקדושה וברכו ואמנים. וגם השליח צבור יענה עמהם, ואין בזה טורח צבור. [ילקוט יוסף, קריאת התורה, עמוד מז].

יז אם נכנס כהן לבית כנסת, ומצא שכבר עלה ישראל ליד התיבה, ואמר "ברכו את ה' המבורך", וענו הקהל "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", אפילו הכי כל עוד שלא בירך ברוך אתה ה', פורש הישראל ועומד בצד, עד שישלימו כהן ולוי, (או כהן במקום לוי), ויעלה שלישי. והכהן חוזר לומר "ברכו את ה' המבורך". [ילקוט יוסף, חלק ב', הלכות קריאת התורה, סימן קלה הערה כב, עמוד מז].

יח אם היו כהן ולוי בבית הכנסת וקרא הכהן וסבור שאין שם לוי, והתחיל לברך ברכות התורה שנית, אין מפסיקים אותו כדי שלא תהיה ברכתו ברכה לבטלה. [ילקוט יוסף, הלכו' קריאת התורה, עמ' מח].

יט אם חשבו שאין כהן בבית הכנסת והעלו לתורה ישראל במקום כהן, ונודע שהיה שם כהן, אף על פי כן הישראל שעלה במקום כהן, מצטרף למנין שבעה עולים בשבת, ואין צריך להעלות לספר תורה עולה נוסף במקומו. והוא הדין בשני וחמישי, שמצטרף למנין שלשה עולים. [ילקו"י שם עמ' מח].

כ אם אין כהן בבית הכנסת, קורא ישראל במקום כהן, ואומר השליח צבור "אין כאן כהן יעמוד ישראל במקום כהן". ולא יעלה לוי אחריו. ואם ירצה הלוי לעלות ראשון במקום כהן, רשאי לעשות כן. אולם אין כל חובה להעלות ראשון לספר תורה את הלוי, כשאין שם כהן. וכשעולה לוי במקום כהן, יאמר השליח צבור "אין כאן כהן יעמוד לוי במקום כהן". ובפרט אם הלוי הוא אדם חשוב בתורה או במעשים טובים, ממחזיקי הישיבות הקדושות, או שהוא זקן ונכבד בעמיו. ואם יש בבית הכנסת תלמיד חכם הבקי בהלכה, וברצונו לעלות ראשון לספר תורה, לו משפט הבכורה, והוא קודם ללוי שאינו תלמיד חכם. שאף שהמנהג פשוט שכהן עם הארץ קודם לישראל תלמיד חכם, וכמבואר לעיל, מכל מקום כשאין שם כהן, תלמיד חכם קודם. ואם אינו מקפיד לעלות ומחל על כבודו, עולה הלוי ראשון לספר תורה. [ילקוט יוסף על הלכות קריאת התורה, עמוד מט, ובהוספות ומילואים מהדורת תשס"ד עמוד שע, ושארית יוסף חלק ג' עמוד רסז].

כא כשאין כהן בבית הכנסת ועלה ישראל ראשון במקום כהן, לא יעלו לוי אחריו, וכמבואר, וכן לא יעלו לוי לעליית שלישי. ומכל מקום במקום צורך יש מתירים להעלות לוי לעליית שלישי. וכל שכן לעליית רביעי בשבת וראשי חודשים, וחולו של מועד. ויאמר השליח צבור "אף על פי שהוא לוי יעלה בכבוד". וכן המנהג כל שיש צורך בדבר. [ילקוט יוסף, חלק ב', הלכות קריאת התורה, עמוד נא].

כב כבר פשט המנהג שאם אין לוי בבית הכנסת, עולה הכהן פעם שנית במקום לוי, ואומר השליח צבור "אין כאן לוי יעמוד כהן במקום לוי". ואותו כהן שקרא ראשון הוא זה שיעלה שנית במקום לוי, ולא יעלו כהן אחר במקום לוי. ואף אם יודעים מראש שאין לוי בבית הכנסת, ויצטרך הכהן לעלות לספר תורה שתי פעמים, עם כל זה יעלה הכהן לספר תורה, ואין בזה כל חשש של ברכה לבטלה, שכן הוא המנהג פשוט. וגם אין צריך הכהן לומר בסוף הברכות "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". ובודאי שאין להנהיג לומר כן. ואין לחדש דבר נגד המנהג שהונהג על פי כל גדולי הדורות כדי לחוש לסברת יחיד, שאם כן הכהן יהי לבו נוקפו ופורש. [ילקו"י, הל' קריאת התורה, עמ' נא].

כג גם בחול המועד סוכות שחוזרים על הקריאה, מותר לכהן לעלות במקום לוי, כשאין בבית הכנסת לוי. ואף אם יודע מראש שאין שם לוי, מותר לכהן לעלות לתורה ולברך פעמיים, אף שחוזרים על הקריאה עצמה. והוא הדין בראש חודש, שחוזרים על הפסוק ואמרת להם וגו'. [ילקוט יוסף חלק ב', ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, סימן קלה הערה כח, עמוד נד].

כד לוי שכבר עלה לספר תורה במנין הקודם, ונזדמן שוב למנין אחר, ויש שם כהן, יעלה הלוי לעליית לוי, ולא יקרא הכהן שתי פעמים. ואף על פי שהלוי כבר קרא עלייה זו באותו יום, רשאי לחזור ולעלות ולקרוא שנית עלייה זו. [ילקוט יוסף, חלק ב', הלכות קריאת התורה, עמוד נד].

כה ישראל שעלה לקרוא בתורה, ואחר כך נזדמן לבית כנסת אחר, וקראוהו לעלות לתורה, באותה קריאה שקרא קודם לכן [במנין הקודם] בספר תורה, רשאי לעלות ולברך אף לכתחלה, ואין בזה כל חשש של ברכה לבטלה. [ילקוט יוסף, חלק ב' על הלכות קריאת התורה, עמוד נד].

כו כשיש בבית הכנסת חתן בתוך שבעת ימי המשתה שלו, או אבי הבן ביום המילה, או חתן בר מצוה ביום מלאת לו י"ג שנה ויום אחד, בשבת או ביום טוב, ורוצים להעלות לספר תורה עולים נוספים מקרובי וידידי המשפחה, לכתחלה טוב שהשליח צבור הקורא בספר תורה, יקרא לכל אחד מהעולים שלשה פסוקים חדשים, או יותר מעט, ויתחיל ויסיים בכי טוב, כדי שיוכל לקרוא בספר תורה קריאה חדשה לכל עולה נוסף. ואם בכל זאת מחמת ריבוי העולים נדחק לחזור על אותם פסוקים, רשאי לעשות כן אף לכתחלה, ואין בזה כל חשש של ברכה שאינה צריכה, שבמקום מנהג אין לומר ספק ברכות להקל. ובפרט שמנהג זה יסודתו בהררי קודש, שכן דעת רבינו האי גאון, הריב"ש, ומרן השלחן ערוך. ומכל מקום נכון מאד שלא להרבות עולים הרבה לספר תורה, ועל קרובי החתן וידידיו לוותר משום טורח צבור. [ילקוט יוסף, חלק ב', הלכות קריאת התורה, עמוד נה].

כז אם אין לוי בבית הכנסת, לא יקראו לישראל במקום לוי, כדי שלא יאמרו על הכהן שעלה תחלה שאינו כהן כשר. וגם כדי שלא יטעו על הישראל לומר שהוא לוי. אלא יעלה אותו הכהן [במקום לוי, וכמבואר. בילקוט יוסף, חלק ב׳, הלכות קריאת התורה, עמוד נו].

כח אין להעלות לספר תורה (גם בתוך השבעה עולים) כהן אחר כהן, או לוי אחר לוי, אפילו למנהגינו שמעלים לספר תורה בלא לקרוא בשם, אלא יעלו ישראל ביניהם, ואומר השליח צבור כשקורא לשני ״אף על פי שהוא כהן יעמוד בכבוד״ או אף על פי שהוא לוי וכו׳. ולכן בשבת ויום טוב אחר שעלו הכהן והלוי והישראל, יעלו שוב כהן או לוי, ואחריו ישראל, ושוב כהן. ומנהג האשכנזים אינו כן. [רמ״א. ילקוט יוסף חלק ב׳ על הלכות קריאת התורה ובית כנסת, סימן קלה הערה לג, עמוד נו. וראה עוד במילואים שבמהדורת תשס״ד עמוד שעא, ובשארית יוסף חלק ג׳ עמוד קסז].

כט בתעניות צבור, כשיש בבית הכנסת לוי שלא צם, וכהן שצם, צריך הלוי לצאת מחוץ לבית הכנסת, ואין להעלותו לספר תורה. ואם לא יצא לחוץ, או שאין שם מנין עשרה ולכן אינו יכול לצאת לחוץ, יעלה הכהן גם במקום לוי, ויאמרו: אף על פי שיש כאן לוי יעמוד כהן במקום לוי. [ילקוט יוסף חלק ב׳, על הלכות קריאת התורה, בהוספות ומילואים מהדורת תשס״ד עמוד שעא, יבי״א ח״ט סימן ג׳ אות ג׳].

ל בית כנסת שכל המתפללים שם הם כהנים, אם יש ישראל אחד ביניהם, הוא יעלה ראשון מפני דרכי שלום, ואם אין שם ישראל, קורא כהן אחר כהן, שאין שם פגם, שהרי הכל יודעים שאין שם אלא כהנים בלבד. והוא הדין בזה לעיר שכולה לוים. ובית כנסת שרוב המתפללים הם כהנים, ויש שם שני לוים ושלשה ישראלים, יעלו לספר תורה כהן ולוי וישראל, ושוב פעם כהן לוי וישראל. ולאחר שנשארו רק כהנים, מותר בשבת ויום טוב אחר שעלו הכהן והלוי והישראל, יעלו שוב כהן או לוי ואחריו ישראל, ושוב כהן. ומנהג האשכנזים אינו כן. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה, עמוד נו].

לא בית כנסת שמספרם שלשים איש, ומהם יותר מעשרים איש לוים, והיתר ישראלים, ואין שם כהן, ועד עתה נהגו שבעלייה לספר תורה לא עלה לוי שני, הנכון הוא כמנהגם, וכל הרוצה לשנות ידו על התחתונה, שכל שאפשר שלא להעלות לוי אחר לוי, יש להשתדל לעשות כן. ולכן לאחר שעלה לוי לעליית ראשון, יעלה אחריו ישראל ולא לוי, ורק במקום שאין שם ישראלים כלל, מותר להעלות לספר תורה לוי אחר לוי, ואין לחוש בזה לפגם כלל. [ילקוט יוסף, הל׳ קריאת התורה עמוד נז].

לב ביום ראש חודש ובימי חול המועד, שיש ארבעה עולים לספר תורה, הרביעי יכול להיות כהן או לוי או ישראל, ואין בזה כל חשש. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד נח].

לג מותר להעלות קטן לספר תורה בשבתות ובימים טובים, והקטן מצטרף לחובת שבעה עולים בשבת, והוא שהגיע לחינוך ויודע למי מברכים, שהוא מבן שש שנים ומעלה. [ויודע לקרוא בלחש עם השליח צבור]. ויכול הקטן לקרוא בעצמו את פרשת עלייתו, כשהוא בקי לקרוא בספר תורה בלי טעויות, ובטעמי המקרא. וכל זה בין כשעולה הקטן באמצע הקרואים, ובין כשעולה הקטן בסוף הקרואים. ובמקום שיש מנהג ברור שאין מעלין קטן לספר תורה כלל, יעשו כמנהגם, ולא ישנו מפני המחלוקת. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד נט].

לד לכתחלה אין להעלות קטן פחות מי״ג שנה ויום אחד, למנין שלשה עולים בימי שני וחמישי, ומכל מקום אם עלה כבר ובירך ברכות התורה, הצבור יוצא ידי חובת ג׳ עולים בעליית הקטן. וכשיש צורך קצת להעלות קטן לספר תורה בימי שני וחמישי, כגון נער המניח תפילין ימים מספר לפני מלאת לו י״ג שנה ויום אחד, אפשר לסמוך על הפוסקים המקילים בזה, ולהעלותו לכתחלה לספר תורה, ועולה למנין שלשה. וכל שכן באופן שהנער הולך עם הוריו לביהכ״נ במעמד חגיגי, שמותר שיעלה לתורה, אף שחסרים לו כמה ימים להיות בר מצוה. [ילקוט יוסף, הלכ׳ קס״ת עמוד נח].

לה לכתחלה אין להתיר לקטן להיות שליח צבור הקורא בתורה את כל הפרשה כולה, ומכל מקום בשעת הדחק כשאין שם איש היודע לקרוא בתורה בטעמיה ובדקדוקיה כמו הקטן, יכולים לסמוך על הפוסקים המתירים שיקרא הקטן את כל הפרשה כולה, מאחר ואין שם מי שיקרא בתורה. שהעיקר מדינא כדבריהם. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד ס].

לו יש אומרים שבמקום שאין שם כהן שהגיע למצוות, מותר להעלות לתורה כהן קטן, באופן שהגיע לחינוך, ויודע למי מברכים, ויודע לקרוא עם צבור מלה במלה את קריאת התורה. ויש חולקים וסוברים שבכהאי גוונא יעלו ישראל במקום כהן. והמנהג להוציאו לחוץ, ולא להעלות כהן קטן ראשון, אף שמצד הדין יכולים לקרותו ראשון. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד ס].

לז מחלל שבת בפרהסיא לכתחלה אין להעלותו לתורה, כי מעיקר הדין אינו עולה למנין שבעה, מאחר שהרי הוא ככופר במעשה בראשית. והוא הדין למי שכופר בדברי חז״ל, ואינו מאמין בדבריהם, רק במה דמסתבר ליה, שהוא כעכו״ם לכל דבר. ובכלל זה הרפורמים. ומכל מקום כשיש לחוש משום איבה וקטטה, יש לחזן להוסיף על העולים, ולהעלותו עם הנוספים. כדי שלא יעלה למנין שבעה. והכל לפי המקום והזמן. ויש להשתדל לחזור ולקרוא שנית את הקריאה לעולה אחריו. ואם יש חשש שאם יחזרו על הקריאה תתעורר מחלוקת, אין צריך לחזור על הקריאה, אלא יעלו עולה נוסף לספר תורה. ונכון לעשות הכל בחכמה באופן שלא ירגישו הללו, ששנאה תעורר מדנים ח״ו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סא, ובהוספות ומילואים שבמהדורת תשס״ד, עמוד שעח, על פי המבואר בשו״ת יביע אומר חלק ט׳ או״ח סי׳ קח אות קג].

לח מחלל שבת בפרהסיא העולה לספר תורה ומברך, יש לענות אמן אחר ברכותיו, אבל אלו הכופרים בה׳ ובתורתו, כמו הרפורמים וכדומה, אין להעלותם לספר תורה, ואין לענות אמן אחר ברכותיהם. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סב].

לט מי שמגלח את זקנו בתער, שעובר בכל פעם בחמשה לאוין מן התורה, מעיקר ההלכה מצטרף למנין ומותר להעלותו לספר תורה, ולהשלים בו מנין שבעה עולים בשבת. ואם אפשר נכון יותר שלא יעלה מתוך השבעה עולים, אלא מן העולים הנוספים לחובת היום. ודברי חכמים בנחת נשמעים, להוכיחם ולהחזירם בתשובה בדרכי נועם. ואם חכם הקהל רואה לנכון לגדור גדר שלא להעלות מגלחי זקנם בתער, ודבריו מתקבלים בקהלתו, רשאי לגדור גדר שלא להעלות לספר תורה מגלחי זקנם בתער, עד שיחזרו בתשובה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סב].

מ אין להעלות לספר תורה יהודי ערל שלא מלו אותו אבותיו מתוך מרד ומעל, כדי לזרזו שימול את עצמו. וערל בר מצוה אם הוא מוכן למול בהקדם ואין העיכוב מצידו כלל, רשאים להעלותו לספר תורה, ואם לאו, לא יעלוהו. ואם קנה פתיחת ההיכל או הגבהת הספר תורה, יש אומרים שמותר לו לפתוח את ההיכל או להגביה את הספר תורה, כדי שלא להרחיקו לגמרי. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סד].

מא יהודי שחי עם נכריה בלי גיור, ונולדו להם בנים, ונתגיירו כדת וכדין לפי כללי ההלכה, אף על פי שהאב חטא בחטא חמור במאד, במה שחי עם נכריה, מכל מקום מותר להעלות לספר תורה את הבנים שנתגיירו כדין, ואשר מקבלים חינוך יהודי. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סה].

מב הדבר ברור שאסור לפי ההלכה להעלות אשה לספר תורה, אפילו אם היא רק מברכת על הקריאה, והשליח צבור קורא בקול רם את הקריאה, ובפרט בזמן הזה שבעוה״ר הרפורמים רוצים לקעקע את יסודות היהדות, ומבקשים להעלות לספר תורה נשים, שבודאי שיש לעמוד בפרץ ולמנוע דבר זה, וכבר אמרו חז״ל ״אשה לא תקרא בצבור מפני כבוד הצבור״. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סה].

מג כהן או לוי שהם אבלים תוך שבעה ימי אבלות, אינם עולים לספר תורה, גם בשבת שבתוך ימי האבל. וגם אם חל יום השביעי לאבלות בשבת, המנהג בארץ ישראל שאינם עולים לספר תורה בשבת שחרית. [ואם קראו להם לעלות לספר תורה, יעלו אפילו אם הם בתוך שבעה ימי האבלות, שהרי אין אבלות בפרהסיא בשבת]. אבל אם חל יום השביעי של האבלות בשבת, מותר להעלות את האבל בקריאת הספר תורה במנחה של שבת. וגם יכולים לנהוג כמנהג עיה״ק חברון ת״ו, שקודם ברוך שאמר יגשו כמה מאנשי בית הכנסת אל המקום שיושב שם האבל, ואומרים לו הפסוקים לא יבא עוד שמשך וכו׳ והשכבה, ובזה הוא יוצא מגזירת שבעה לגמרי, ויוכל לעלות לספר תורה למנין שבעה עולים, לחובת היום. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סו].

מד אם מלין את הבן בשבת תוך שבעת ימי האבלות של אבי הבן, אין קורין אותו לספר תורה, כיון שהעלייה לספר תורה ביום המילה הוא רק ממנהג טוב. ונכון שלא יבא האבל לבית הכנסת בעת הקריאה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סו].

מה אבל תוך שבעה בתשעה באב, אינו רשאי לעלות אפילו בשחרית, לקריאת ״כי תוליד בנים״, [וגם לעליית מפטיר]. וכן במנחה של תשעה באב. [ילקוט יוסף שם. ובחלק ז׳ עמוד קלט הערה י׳].

מו בגמרא ברכות (נה.) אמרו, שמי שנותנים לו לעלות לספר תורה לקרוא, ואינו עולה, מקצרים לו ימיו ושנותיו, אולם תקנת הקדמונים במקומותינו, שלא לקרוא בשם העולה לספר תורה, כדי שלא יהיה בכלל האמור, אלא השמש או הגבאי באים אל היחיד ומזמינים אותו לעלות לספר תורה, ואם אין ברצונו לעלות מפני איזו סיבה, אומר לשמש או לגבאי לקרוא לאחר, ובזה אין חשש שמקצרים ימיו ח״ו. [ילקוט יוסף, ח״ב, הלכות קריאת התורה עמ׳ סו, בהוספות ומילואים שבמהדורת תשס״ד, עמ׳ שעט].

סימן קלו – מי הם הנקראים לתורה בשבת

א אחר כהן ולוי קורין לישראל, וכבר נהגו היום למכור העליות לספר תורה, אפילו בשבתות וימים טובים, ולכן אין נוהגים היום להקפיד במה שאמרו להעלות אחר הלוי תלמידי חכמים, ובניהם של גדולי הדור, וגם במקומות שאין מוכרין העליות, אין מקפידים בסדר שאמרו בגמרא. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סז].

ב כשיש חתן בבית הכנסת בימי שני וחמישי, או בשבת, נוהגים להעלותו לספר תורה. וכן כשיש בבית הכנסת בעלי ברית, שהם אבי הבן, המוהל, והסנדק, נוהגים להעלותם לספר תורה. ויש מקומות שנוהגים שבשבת שקודם המילה, כל העליות שייכים לאבי הבן, והוא מכבד את אוהביו וקרוביו. וכן בחתן תוך שבעת ימי המשתה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סח].

ג חתן בר מצוה המתכונן לעלות לספר תורה, עדיף שיתכונן לקרוא בספר תורה בעליית שלישי, או שישי, שהם בעליות מחובת היום. וזה עדיף יותר מאשר שיעלה מפטיר. ואם כבר התכונן לעליית מפטיר, ויש בבית הכנסת מי שרוצה לעלות למפטיר מאחר ויש לו אזכרה (יאר-צייט) חתן הבר-מצוה יעלה למפטיר, ומי שיש לו אזכרה יעלה למשלים. והעיקר שלא לבוא לידי מחלוקת ח״ו בעבור דברים אלו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סח].

ד אם נמצאים בבית הכנסת אחת גם חתן בר-מצוה וגם חתן בתוך שבעת ימי המשתה, או בעלי ברית, חתן קודם להעלותו לספר תורה. וסנדק קודם לאבי הבן והמוהל. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד סט].

סימן קלז – כמה פסוקים צריכים לקרוא

א ביום שקורין שלשה עולים, אין קורין פחות מעשרה פסוקים. ופסוק וידבר ה׳ אל משה לאמר, עולה מן מנין הפסוקים. ואם מסתיים הענין בתשעה פסוקים, כגון פרשת ויבא עמלק, שפיר דמי. ואין קורין עם כל אחד פחות משלשה פסוקים, שנים קורין ג׳ פסוקים כל אחד, והאחד קורא ארבעה פסוקים. ואיזה מהם שקרא ד׳ פסוקים, הרי זה משובח יותר. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה עמוד ע].

ב אם דילגו פסוק אחד בשבת בשחרית, מאותם הפסוקים שכבר קראו אותם בשבת במנחה, או בשני וחמישי, צריך לחזור ולקרוא את אותם פסוקים שדילגו, אבל לא יברך, דספק ברכות להקל. ולאו דוקא פסוק אחד, אלא אפילו תיבת אחת. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד עא].

ג אם דילגו פסוק אחד בקריאת התורה, בשבת בשחרית, חוזר וקורא, ויחזור לקרוא הפסוק שדילגו (או הפסוק ששם נמצאת התיבה שדילגו) עם שני פסוקים עמו, ויברך לפניה ואחריה. ואפילו אחר שהחזירו את הספר תורה לארון הקודש ואמרו קדיש, חוזר וקורא פסוק זה ושני פסוקים עמו. שאין קורין בתורה פחות משלשה פסוקים. ואפילו הפטיר והתפלל מוסף, חוזר וקורא. ואם הדילוג היה בעלייה השביעית, אין צריך לחזור ולברך משום הפסוק המדולג, אלא יעלה המפטיר לתורה, ויתחיל לקרוא מהפסוק המדולג, עד סוף הפרשה. [ילקוט יוסף, עמוד עא].

ד אם דילגו איזה פסוקים בקריאת ספר תורה בשבת, ולא נזכרו אלא עד שעת מנחה, כבר עבר זמנו, ולא יחזרו לקרוא הפסוקים המדולגים במנחה של שבת, אלא יקראו בשבת שאחריה אותם פסוקים שדילגו, עם ג׳ פסוקים מפרשת השבוע. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד עב].

ה אם דילגו פסוק אחד מפרשיות המועדים (וקראו לכל עולה לכל הפחות שלשה פסוקים כפי הדין), אין צריכים לחזור ולקרוא, דדמי לקריאת ס״ת במנחה של שבת, ובשני וחמישי. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד עב].

ו אם דילג בשני וחמישי פסוק אחד ולא קראו, או בשבת במנחה, וקרא עשרה פסוקים בלי הפסוק המדולג, (וכמובן קראו לכל עולה לכל הפחות שלשה פסוקים) אינו חוזר. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה עמ׳ עב].

ז אם טעו וקראו לעולה אחד רק שני פסוקים, וכבר בירך העולה לתורה ברכה אחרונה, בטרם התחיל זה שאחריו לברך על קריאתו, קוראין לו עוד פסוק אחד לכל הפחות, וחוזר ומברך ברכה אחרונה. אבל אם זה שאחריו התחיל כבר לברך ברכות התורה, אין להפסיקו, ויקראו לעולה אחריו מתחלת הפרשה שקראו לעולה הקודם. וכמובן יקראו לו לכל הפחות שלשה פסוקים. ואין הבדל בזה בין בימי שני וחמישי, לשבתות וימים טובים. ואף אם קראו בשני וחמישי לשני עולים הראשונים, לכל אחד חמשה פסוקים, והעולה השלישי קרא רק שני פסוקים, גם באופן כזה צריך לחזור ולקרוא לו פסוק נוסף, ולברך. ובשבת ויום טוב שיש מפטיר, או כשהעלו לספר תורה מוסיפין, אין צריך להשלים אחר במקום זה שקראו לו רק שני פסוקים, באופן שלא חזרו וקראו לו עוד פסוק, שהרי בלאו הכי יש שבעה עולים לספר תורה. אבל בשני וחמישי ובחול המועד, אם קראו לכהן או ללוי שני פסוקים, והתחיל זה שאחריו לברך על קריאתו, באופן כזה יש להעלות עולה נוסף לספר תורה, כדי שיהיו סך הכל שלשה עולים לחובת היום. [ילקו״י, הלכות קריאת התורה עמו׳ עג].

ח שליח צבור שטעה במנחה של שבת, וקרא לעולה השלישי רק שני פסוקים וחצי, וכבר בירך השלישי ברכה אחרונה, בדיעבד אין צריך לחזור ולקרוא בברכה ג׳ פסוקים. [ילקו״י שם, עמוד עז].

ט בימי שני וחמישי, אם קראו לאחד העולים שני פסוקים וחצי, ובירך ברכה אחרונה, כיון שקראו סך הכל עשרה פסוקים לכל העולים, אין צריך לחזור ולברך ולקרוא עוד פסוק. [ילקו״י שם עמוד עז].

י אם דילגו פסוק אחד מפרשת פרה, אין צריך לחזור ולקרוא, כיון שכבר קראו את אותה פרשה, ומכל מקום אם דילג מעיקר חובת היום, צריך לחזור ולקרוא. ואם טעה הקורא בתורה וקרא פרשת פרה וסיים בפסוק ״ולגר הגר בתוכם לחוקת עולם״, לא יצאו ידי חובתם, ואפילו כבר כבר גם ההפטרה בברכותיה, חוזר ופתוח הספר תורה, ומתחיל לקרוא [בברכות שלפני הספר תורה ולאחריה] מראש הפרשה עד ״והנפש הנוגעת תטמא עד הערב״. ואפילו הפסיק בפסוק מים חיים אל כלי, גם כן לא יצא ידי חובה, וחוזר וקורא כאמור. ומכל מקום אם כבר בירך על ההפטרה לפניה ולאחריה ואחר כך נזכר, אין צריך לחזור ולברך ברכות ההפטרה כשמפטיר שנית. [חזון עובדיה על הלכות פורים, עמ׳ כה. ודלא כמו שנתבאר בקול סיני ובילקוט יוסף, הל׳ קריאת התורה עמ׳ עח, שארית יוסף חלק ג׳ עמוד רפח].

יא אודות ישראל שעלה שלישי לספר תורה ביום שני פרשת וארא, וקרא מתחלת אלה ראשי בית אבותם שני פסוקים וחצי, וסיים בפסוק: ואלה שמות בני לוי לתולדותם גרשון וקהת ומררי. עד כאן. ולא סיים הפסוק ושני חיי לוי שבע ושלשים ומאת שנה, בחושבו שתיבת ומררי היא סוף פסוק. ובירך והחזירו הס״ת, יצאו ידי חובה, ואין צריך לחזור ולקרות ג׳ פסוקים. [ילקו״י ח״ב, הל׳ קריאת התורה בהוספות ומילואים במהדורת תשס״ד, עמ׳ שפ, והוא ע״פ המבואר בשו״ת יבי״א ח״ט או״ח סי׳ יד].

יב הקורא בתורה ראשון, והשני שעלה אחריו קרא מה שקרא הראשון, אם הוסיף על מה שקרא הראשון שלשה פסוקים, או אפילו ב׳ פסוקים במקום שאי אפשר, אותו שני עולה מן המנין לחובת היום, ואם לאו אינו עולה מן המנין לחובת היום. חוץ מפרי החג משום דלא אפשר. [ילקוט יוסף, חלק ב׳ הלכות קריאת התורה עמוד עט].

יב שליח צבור שטעה וסיים את הפרשה עם העולה השישי, ואמר העולה חצי קדיש, צריך לקרוא עולה אחר לבד מן המפטיר, כדי להשלים למנין שבעה עולים. וחוזר המשלים (השביעי) לקרוא בסוף הפרשה שלשה פסוקים, (וכן המפטיר), וחוזר ואומר חצי קדיש. [ילקוט יוסף, שם, עמוד עט].

סימן קלח – שלא לסיים סמוך לפרשה

א הקורא בתורה לא יסיים לשום עולה סמוך להתחלת פרשה פחות משלשה פסוקים. שאם יסיים בשני פסוקים לפני פרשה, יחשבו היוצאים שהעולה אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים בלבד, מה שנשאר עד הפרשה. וכן לא יתחיל בה פחות משלשה פסוקים, דהיינו שלא יסיים עם הראשון שני פסוקים אחר הפרשה, דאם כן יתחיל השני שני פסוקים אחר הפרשה, ויאמרו הנכנסין (בין גברא לגברא) שזה שקרא לפניו לא קרא אלא שני פסוקים. ויכוין תמיד לפתוח הקריאה בדבר טוב, ולסיים בכי טוב. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פ].

ב אם הקורא בתורה טעה וסיים הקריאה לעולה סמוך לתחלת פרשה פחות משלשה פסוקים, וכבר בירך העולה ברכה אחרונה, אין צריך לחזור ולקרוא עוד פסוקים עד הפרשה. והעולה אחריו נכון שיקרא פסוק למפרע, ולא יתחיל הקריאה בפסוק אחד או שנים לפני פרשה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פב].

ג במקום שיש פרשה שחמשה פסוקים בסוף פרשה, יש להתחיל לקרוא למפטיר את כל החמשה הפסוקים, ולא לקרוא רק שלשה הפסוקים האחרונים. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פא].

ד אם נמצא טעות בספר תורה ומוציאין ספר תורה אחר, וקוראין בו ממקום שפסק, (מתחלת אותו הפסוק), אף על פי שלא נשתייר אלא שני פסוקים, או פסוק אחד, לפני פרשה, אין צריך להקדים ולקרוא פסוק אחד או שני פסוקים למפרע, אלא קוראים לו אפילו שתי פסוקים הסמוכים לפרשה, וממשיך בפרשה שאחריה. אבל אם מסיים את קריאתו לעולה בפרשה צריך לחזור פסוק אחד או שנים, כדי שיקרא לעולה בספר תורה השני לכל הפחות שלשה פסוקים. [ילקו״י, עמוד פא].

ה אם טעה השליח צבור הקורא בתורה, וקרא חצי בפרשת נשיא אחד, וחצי בפרשת נשיא אחר, לא יצאו ידי חובת הקריאה, וצריך לחזור ולקרוא כהוגן. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פא].

סימן קלט – סדר הקריאה והברכות

א במקום שנהגו שהעולה עצמו קורא בקול רם את פרשת עלייתו, אם לא הכין את הקריאה וסידרה בתחלה לעצמו פעמיים ושלש, לא יעלה ויקרא בעצמו, אלא יקרא השליח צבור. ובמקומותינו שהשליח צבור קורא בתורה לכל העולים, צריך הוא לסדר הפרשה תחלה. ואם הוא רגיל בקריאה, שהוא חוזר וקורא בתורה מידי שנה בשנה, יכול להסתפק בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום שקורא ביום שישי או בליל שבת. ובפרט למי שטרוד בלימודו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פב].

ב לא יעלה אדם לספר תורה עד שיאמרו לו שיעלה, ויש שנהגו שהשליח צבור הקורא בתורה, כשרוצה מברך וקורא בלי נטילת רשות, משום דהוי כאילו הרשוהו על כך. [ילקו״י, עמוד פג].

ג אין צריך לקרוא לעולה לתורה בשמו, אלא די ברמז בעלמא. וכן מנהגינו פשוט. ומנהג זה עדיף יותר ממה שנהגו אצל האשכנזים לקרוא לעולה לתורה בשמו, שהרי אם לא יוכל לעלות לתורה, מסיבה כל שהיא, על ידי כך שלא קראוהו בשמו יהיה רשאי שלא לעלות לתורה. [ילקו״י, עמוד פד].

ד לכתחלה יש להמנע מלהעלות לספר תורה סומא [עיור], גם לא לעליית מוספים, ובפרט במקומות אלו שהם אתריה דמרן השלחן ערוך. אולם אם הסומא כבר עלה, לא ירד, ואין גוערים בו, כיון שיש לו על מה שיסמוך. ומכל מקום בשמחת תורה שמעלים את כל הקהל לספר תורה לקריאת ולאשר

אמר, או בשמחה משפחתית כאשר מעלים לתורה את כל הקרובים והידידים, נוהגים להקל ולהעלות סומא לספר תורה לעליית מוסיף, משום עגמת נפש. [ילקו״י, עמוד פד].

ה קודם שיברך פותח הספר ורואה הפסוק שצריך להתחיל בו, כדי שידע על מה הוא מברך, ואחר כך יברך. ואין צריך לסגור הספר תורה בעת שמברך. אך נהגו לכסות הכתב במפה בין גברא לגברא. ובברכה אחרונה עדיף יותר שיסגור הספר תורה, או שיכסה הכתב במפה, ויברך. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פו].

ו העולה לתורה אומר בקול רם ״ברכו את ה׳ המבורך״, והקהל עונים אחריו ״ברוך ה׳ המבורך לעולם ועד״. ואחר שיסיימו הצבור אמירתם, חוזר העולה ואומר ״ברוך ה׳ המבורך לעולם ועד״, כדי לכלול עצמו בכלל המברכים. ומברך הברכה בקול רם, והאומרה בלחש טועה. ומכל מקום בדיעבד אין מחזירין אותו לומר ברכו ולברך בקול רם. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פז].

ז מי שעלה לתורה, וטעה בברכה הראשונה, ובירך אשר נתן לנו וכו׳, במקום אשר בחר בנו וכו׳, אם עדיין לא סיים הברכה לומר ברוך אתה ה׳ נותן התורה, חוזר ואומר אשר בחר בנו וכו׳, ואם חתם ברוך אתה ה׳, אינו חוזר לברך ברכת אשר בחר, אלא יקראו בספר תורה ואחר הקריאה יברך ברכת אשר בחר בנו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פח].

ח העולה לתורה ובירך ברכה ראשונה כהוגן, ובברכה האחרונה טעה ואמר אשר בחר בנו, אם לא סיים ברוך אתה ה׳, חוזר ואומר אשר נתן וכו׳, ואם סיים וחתם נותן התורה, יצא ידי חובה ולא יחזור לברך. והוא הדין אם טעה ובירך בראשונה ברכת אשר נתן, ואף בסוף בירך אשר נתן וכו׳ וחתם כבר, אינו צריך לחזור ולברך. אלא יכוין בברכה ראשונה של מי שעולה אחריו ויצא ידי חובה. אבל לכתחלה אם בירך בתחלה ברכת אשר נתן וכו׳ יברך בסוף ברכת אשר בחר. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד פט].

ט אם בירך העולה לתורה ולא שמעו הקהל את חתימת הברכה, יענו אמן עם השליח צבור העונה אמן, כיון שיודעים איזו ברכה בירך. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צ].

י מה שיש נוהגים לכרוע מעט בברכות התורה, כשהם עולים לספר תורה, אין בזה כל חשש איסור, מאחר ואין בכוונתם אלא לכבוד התורה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צ].

יא אם טעה העולה לתורה ופתח בברכת אשר בחר בנו, ושכח לומר ברכו את ה׳ המבורך, יסיים הברכה ויקראו בספר תורה, ואין לו לומר ברכו את ה׳ המבורך לאחר מכן. [ילקו״י, עמוד צ].

יב מנהגינו שאין עונין אמן אחר אמירת ״ברוך ה׳ המבורך לעולם ועד״ שאומר העולה לספר תורה, מאחר שכבר עונים כל הקהל ברוך ה׳ המבורך לעולם ועד. [ילקו״י, עמוד צא].

יג אפילו אם בירך ברכות התורה לעצמו, ותיכף קראוהו לקרוא בתורה, ולא הספיק לומר עדיין שום פסוק, עם כל זה צריך לחזור ולברך ברכת אשר בחר בנו וכו׳, שמשום כבוד התורה נתקן לברך כשקורא בצבור. ונכון שבדרך הילוכו לספר תורה יאמר לכל הפחות פסוק אחד, יברכך ה׳ וגו׳. אבל אם קראוהו לקרוא בתורה קודם שיברך לעצמו ברכות התורה, ועלה ובירך, כבר נפטר מלברך ברכת אשר בחר בנו, וכדין מי שלא בירך ברכות התורה ונזכר לאחר התפלה, שנפטר באהבת עולם. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צא].

יד מנהגינו פשוט שהמברך ברכה אחרונה אחר קריאת התורה, אינו עונה אמן אחר ברכתו, אף על פי שכל העונה אמן אחר ברכותיו הרי זה משובח, הכא שאני, שהרי מעיקר הדין מותר להפסיק בדברי תורה קודם שבירך ברכה אחרונה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צב].

טו העולה לתורה צריך לאחוז בספר תורה בשעת הברכה. וטוב שיאחז בתיק הספר תורה גם במשך כל הקריאה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צד].

טז טוב לעשות ההשכבה בהזכרת שם הנפטר ושם אביו, ולאשה על שם אמה. ומנהגינו לעשות תמיד ההשכבה על שם האם, ואין לשנות מהמנהג. ויש להזכיר בהשכבה את שם הנפטר כפי שנקרא בפי רוב העולם, ולכן אם נשתקע שמו העברי, והכל קוראין אותו בשם לועזי, יזכירוהו בשמו הלועזי. ואין להימנע מעשיית השכבה כשאינו נודר איזה סך לצדקה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צד].

סימן קמ – דיני הפסק בברכות התורה

א העולה לקרוא בתורה, ואחר שבירך וקרא חלק מהקריאה נשתתק, והעלו אחר במקומו, יחזור ויברך ברכה ראשונה ויתחיל לקרוא ממקום שהתחיל הראשון לקרוא. [ילקוט יוסף, שם, עמוד צה].

ב העולה לקרוא בתורה, ובירך ברכות התורה, אסור לו להפסיק בשיחה בטלה עד סיום הקריאה והברכה האחרונה. ומכל מקום אם לאחר שקראו לו מקצת פסוקים, עבר ודיבר שיחה בטלה, רשאי להמשיך ולקרוא בתורה, ולברך לאחר מכן ברכה אחרונה, שמאחר והתחיל כבר במצוה, לא חשיב הפסק. אבל אם לא קרא כלל אם הפסיק אפילו בדברי תורה צריך לחזור ולברך. אבל אם דיבר מענין הקריאה, אינו חוזר ומברך. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צה].

ג אם בירך העולה לספר תורה ברכת "אשר בחר בנו", ולפני שהתחיל השליח צבור לקרוא נמצא טעות בספר תורה, ישתוק המברך עד שיוציאו ספר תורה שני, ויקרא השליח צבור מהספר תורה השני בלי שהעולה יברך שנית, דספק ברכות להקל. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צו].

ד העולה לקרוא בתורה, צריך לראות את המקום שממנו צריך לקרוא, לפני שיברך ברכת אשר בחר בנו וכו', ואם הראו לו מקום אחר בטעות, ובירך אשר בחר בנו, ואחר הברכה נתברר שצריך לקרוא ממקום אחר, אין צריך לחזור ולברך, אפילו אם היו צריכים לגלול את העמוד לצורך הקריאה, דספק ברכות להקל. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צז].

ה ראש חודש טבת שחל בימות החול, מוציאין שני ספרי תורה, וקוראין שלשה עולים בספר תורה הראשון בפרשת ראש חודש, ואין השלישי אומר קדיש. והעולה רביעי קורא בספר תורה השני, בפרשת הנשיאים, לחובת קריאת היום. והרביעי אומר קדיש. ואם טעה הקורא הראשון והתחיל לקרוא בספר תורה השני, בענין חנוכה, אין לו להפסיק ולקרוא בספר תורה הראשון, בפרשת ראש חודש, אלא הראשון יסיים את הקריאה בענין חנוכה, והשלשה העולים שאחריו יקראו בפרשת ראש חודש, ויאמר הרביעי חצי קדיש. ואם לאחר שבירך ברכות התורה, פתח הספר תורה ומצא של חנוכה, ועבר וגלל הספר תורה לקריאת ראש חודש, בדיעבד אינו חוזר לברך שנית, אלא אם כן דיבר בדברים שאינם מענין הקריאה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד צט].

ו ראש חודש טבת שחל בשבת, מוציאין שלשה ספרי תורה, וקוראים ששה בפרשת השבוע, המשלים בספר שני, פרשת ראש חודש, והמפטיר בספר שלישי פרשת הנשיאים. והמשלים אומר חצי קדיש, וכן המפטיר. ואם עלו ז' עולים או יותר בספר הראשון, אומרים ג' קדישים. [שם עמ' ק].

סימן קמא – דיני קורא ומקרא

א צריך העולה לתורה והשליח צבור לקרוא מעומד, ולא יסמכו עצמם לכותל או לתיבה, אלא אם כן הם בעלי בשר, או זקן או חולה שקשה להם בלי לסמוך. וכן אם לא יוכל העולה לראות הכתב של הספר תורה כדי לקרוא עם השליח צבור אלא על ידי שיסמוך עצמו וישען על התיבה, רשאי לעשות כן. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד ק].

ב שליח צבור שיודע לקרוא בתורה בטעמיה ובדקדוקיה, וחלה ברגליו עד שנעשה נכה ל"ע, והוא מרותק לכסא גלגלים, אם יכול להתאמץ בעזרת אנשים אחרים שיקימוהו ויוכל לעמוד ולהיסמך על התיבה, רשאי להיות שליח צבור ולקרוא בתורה, אבל אם אינו יכול לעמוד כלל, אפילו על ידי סמיכה גמורה, אין להתיר לנכה כזה להיות שליח צבור ולקרוא בספר תורה מיושב. אבל בית חולים שנמצאים בו חולים המוגבלים במגבלות שונות, ומספר גדול מהחולים אינם מסוגלים לברך את ברכת העליה לספר תורה, שאינם יכולים לבטאות את הברכה בצורה מובנת, אך הם בהכרה מלאה. ואין שם חולים אחרים המסוגלים לברך, מותר להוציא ספר תורה ולהעלותם לתורה, באופן שיבטאו היטב על כל פנים את השם ומלכות שבברכה. ומותר לענות אחריהם אמן. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קב].

ג העולה לספר תורה, צריך לעמוד לימין השליח צבור, אפילו אם הוא רב הקהלה וחכם הקהל, וקורא את הקריאה בעצמו. וכאשר השליח צבור עצמו עולה לספר תורה, צריך שיעמוד אחר לידו, שכשם שניתנה לנו התורה על ידי סרסור, כך אנו צריכים לנהוג בה על ידי סרסור. ומנהגינו שהשליח צבור עומד במקומו בצד שמאל, וזה העומד לידו עומד בימינו. ומנהג הספרדים לקרוא בספר תורה כשהוא עומד על הבימה, זקוף. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קג].

ד מנהגינו לעמוד בפני אביו ורבו כשעולים לתורה, ונשארים עומדים עד שיחזרו למקומם. [ואחר כך מנשקים את ידיהם לכבוד]. ועל כל פנים בדרך עלייתו לספר תורה, וכן כשהוא מסיים את קריאתו וחוזר למקומו, צריך לעמוד בפניו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קד].

ה יש נוהגים שאחר שסיים העולה לברך ברכה אחרונה של קריאת התורה, אינו חוזר מיד למקומו, אלא עומד בצד השמאלי של הבא אחריו, עד שהבא אחריו יסיים את קריאתו, ויש סמך נכון למנהגם. ומנהג הספרדים לומר לעולה לתורה המסיים את קריאתו, "חזק וברוך", והוא עונה "חזק ואמץ". [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קה].

ו העולה לתורה ילך אל התיבה בזריזות ובדרך קצרה, ויחזור בדרך ארוכה יותר, ואם שני הדרכים שוים, יעלה לתורה דרך צד ימין. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קה].

ז המנהג שיש נוהגים להתנשק עם העולה לספר תורה לאחר שסיים את קריאתו בתורה, אינו נכון לפי ההלכה, ומצוה רבה לבטלו בהסברה ובדרכי נועם, ובפרט שכאן בארץ ישראל מנהג רוב העדות שאינם מתנשקים כלל. ומכל מקום בני העדה המרוקאית שנוהגים להתנשק דרך כבוד, ולא דרך חיבה, יש להניח להם במנהגם, ולא לעורר מחלוקת, אחר שעושים כן לשם כבוד בעלמא. ונהגו לנשק את ידי אביו או רבו, או שאר קרובים שחייבים בכבודם, לאחר שעלו לתורה, ויסוד המנהג בהררי קודש. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קה].

ח אין הצבור רשאים לענות אמן עד שתכלה הברכה מפי המברך, ואין הקורא רשאי לקרוא עד שיכלה אמן מפי הצבור. והמנהג שהשליח צבור עונה אמן בקול רם כדי שיבינו הקהל שהעולה סיים ברכתו, ויטו אוזן לשמוע את הקריאה, ויפסיק קצת בין אמן לתחלת הקריאה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קו].

ט חרש המדבר ואינו שומע, יכול לשמש כשליח צבור ולקרוא בתורה להשמיע לרבים. וכל שכן חרש השומע על ידי מכשיר שמיעה, שיכול לקרוא בתורה ולהוציא את הרבים ידי חובתם. וחרש שאינו שומע ואינו מדבר, אין לצרפו לעשרה כדי לקרוא בתורה בברכות, שספק ברכות להקל, ואפילו אם הוא לומד בבית ספר מיוחד לחרשים-אילמים, המקנים דעת לתלמידיהם. אבל מותר לצרפו למנין לומר קדיש. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קז].

י כשאולם בית הכנסת הוא גדול ורחב, ורוצים להשמיע לצבור קריאת הספר תורה וחזרת השליח צבור דרך הרם-קול, בימות החול, יש להם על מה שיסמוכו להקל בזה במקום צורך. והשומעים קריאת התורה דרך הרם-קול יוצאים ידי חובתם ועונים ברכו ואמן אחר הברכות, הנשמעים דרך הרם-קול. [ובפרט כשהשליח צבור מגביר את קולו ויכולים לשמוע את הקריאה גם בלעדי הרם-קול, שיוצאים ידי חובת הקריאה]. אבל אין יוצאים ידי חובה בשמיעת קריאת התורה דרך הרדיו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קז].

יא שליח צבור שאינו נזהר לטבול לקריו, מותר לו לכתחלה לשמש כשליח צבור לקריאת התורה וחזרת הש״צ. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קח].

יב הקורא בתורה וטעה בפסוק שמוזכר בו שם ה׳, יש נוהגים לסיים לקרוא את הפסוק כולו, ורק אחר כך לחזור ולקרוא את הפסוק כולו. ומכל מקום מצד הדין אפילו אם קרא חלק מהפסוק שיש בו הזכרת ה׳, וטעה בטעמים וכיוצא בזה, חוזר וקורא הפסוק כדת וכדין, בטעמיה ודקדוקיה, ואין בזה משום הזכרת שם שמים לבטלה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קח].

יג שליח צבור הקורא בתורה, וחוזר הפרשה בינו לבין עצמו לפני הקריאה, מותר לו לומר הפסוקים בהזכרת שם שמים כקריאתו, אף שחוזר פסוק אחד כמה וכמה פעמים. ויקראנו כקורא בתורה, ללא כל שינוי. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קט].

יד אין ספק שמותר לקרוא בספר תורה דרך המשקפיים, או זכוכית מגדלת, ולא חשיב הקורא כקורא על פה, ואין צריך להחמיר להסיר המשקפיים בעת הקריאה בתורה. והוא הדין בזה בקריאת המגילה ביום פורים, ובקריאת פרשת זכור, שראיה דרך משקפיים היא ראיה גמורה. ואפילו אם היו המשקפיים כהים, כגון משקפי שמש, וכדומה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קי].

טו ומכל מקום אין לקרוא בספר תורה מתוך ראי (מראה) המכוון כנגד אותיות הספר תורה, שהרי אינו רואה אלא את הבבואה, אף על פי דחשיב שפיר ראיה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמ׳ קי].

טז ספרדי המתפלל עם אשכנזים בשבת ויום טוב, ושומע קריאת ספר תורה במבטא אשכנזי, או שהיה העולה לתורה תימני וקרא בעצמו במבטא תימני, השומע יצא ידי חובת שמיעת קריאת התורה, כשמבין את הלשון והמבטא. וכן להיפך. ורק בשבת פרשת זכור, נכון וראוי לשמוע את הקריאה במבטא ספרדי, מפני שקריאת פרשת זכור היא מן התורה. [ילקו״י שם, עמוד קיא].

יז בית כנסת של אשכנזים המתפללים וקוראים בתורה במבטא אשכנזי, ושלא כמנהגם קראו בתורה בשבת אחת במבטא ספרדי, וכן להיפך, יוצאים ידי חובתם. שאין השינוי במבטא וההברה מעכב בקריאת התורה. ולפיכך אם אין מי שיקרא בבית הכנסת בתורה, אלא מי שקורא במבטא אחר מזה שרגילים בו הצבור, מותר לו לכתחלה לקרוא בתורה במבטא שלו. ובשבת פרשת זכור ראוי להחמיר בזה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיב].

יח בית כנסת של אשכנזים המתפללים וקוראים בתורה דרך קבע בהברה ספרדית, אינם צריכים לשנות מהמבטא הספרדי שהורגלו בו, ואין להם להשגיח במערערים המבקשים לקרוא בתורה במבטא אשכנזי. ובפרט בהזכרת שם ה׳, שהאשכנזים מבדילים בין קמץ לפתח, ומבטאים את שם ה׳ בקמץ קרוב לניקוד חול״ם, ואילו אצל הספרדים הקמץ והפתח נראים קצת דומים, שמותר להם לשנות ממבטא אשכנזי למבטא ספרדי, אחר שמצינו לכמה ראשונים שהמבטא שלהם בניקוד הקמ״ץ היה כמבטא הספרדי, וכן היה מבטאו של רבי אליעזר הקליר, רש״י ז״ל [עיין הגהות רבי יעקב עמדין ברכות מז.], הרי״ף, ורבינו בחיי, ועוד. וכן ראינו מעשה רב אצל הגאון רבי נתן אדלר, רבו של החתם סופר, ששינה מבטאו ממבטא אשכנזי למבטא ספרדי. ועל כל פנים אין לגרום למחלוקת בעבור דבר זה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיג].

יט ספרדי המתפלל עם אשכנזים, והזמינוהו לעלות לספר תורה, צריך לברך ברכות התורה במבטא ספרדי, ובפרט בהזכרת שם ה׳ שיאמרנו כפי המבטא שלנו, ואסור לו לשנות ולבטאות שם ה׳ בחולם כמנהג האשכנזים. ואף אם כמה מיחידי הקהל ידרשו זאת מהעולה לתורה, לברך כפי מבטאם, לא ישמע להם לשנות מהמבטא הספרדי, וכל המשנה ידו על התחתונה. בפרט ויש לנו סמוכין גדולים בראשונים כמלאכים שביטוי שם ה׳ הוא כפי מנהג הספרדים. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיג].

כ העולה לספר תורה חייב לקרוא בפיו בלחש את הקריאה, מתוך הספר תורה, יחד עם השליח צבור. ואינו יכול לצאת ידי חובה בשמיעה בלבד מהשליח צבור מטעם ״שומע כעונה״, דבקריאת ספר תורה שאינה חובת יחיד, לא אמרינן ״שומע כעונה״. ואם אינו קורא בלחש את הקריאה, יש לחוש שברכותיו הן ברכות לבטלה. ולפיכך על השליח צבור הקורא בתורה להעיר תשומת לב העולים לתורה, ויאמר להם לפני שיברכו שיקראו עמו בלחש את הקריאה. ואם שמעו לו מוטב, ואם לאו אין צריך לחזור על הקריאה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיד].

כא גם במקומותינו שאין אנו קוראים בשמו של העולה לתורה, (ומשום שחוששין שמא לא יוכל לעלות לתורה), אפילו הכי אין לקרוא לספר תורה בן אחר אביו, או שני אחים בזה אחר זה, משום עין הרע. שסוף סוף מזכירים את שמותיהם באמירת ״מי שברך״, והכל מכירים בהם. [ילקו״י, שם, עמוד קיז].

כב מי שרוצה לעלות לספר תורה אחר אחיו, או אחר אביו, ואומר שאינו מקפיד על עין הרע, אין להקל לו, שמאחר ואפשר שיעלה לספר תורה על ידי הפסק אחד ביניהם, מהיות טוב אל תיקרי רע. ומכל מקום אם כבר עלה לספר תורה, ואמר שאינו חושש לעין הרע, שוב לא ירד, ויכול לברך ברכות התורה ולקרוא בתורה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיח].

כג מי שעלה לקרוא בתורה, ולפני שבירך ברכות התורה נתברר שאביו או אחיו עלו לקרוא בתורה לפניו, מותר לו לרדת מהתיבה ולא לעלות לספר תורה, ואין זה בכלל מי שקוראים אותו לעלות לספר תורה ואינו עולה שמקצרים את ימיו ח״ו. ואם אפשר נכון שיעלה אחר כך לתורה, על ידי הפסק אחר. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיח].

כד מותר להעלות לתורה אב ונכד בזה אחר זה. ואם יש מנהג ידוע להחמיר, אין לשנות מהמנהג. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיט].

כה אב ובנו, או שני אחים הרוצים לעלות לספר תורה בזה אחר זה, האחד לעליית משלים, והשני לעליית מפטיר, אף על פי שאין ראוי לעשות כן לכתחלה, אם רוצים להקל בזה, יש להניח בידם, מאחר ויש הפסק קדיש ביניהם. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיט].

כו מותר לאב ובנו, או לשני אחים, להיות שני חתנים בשמחת תורה, האחד חתן תורה והשני חתן בראשית, ואין לחוש לעין הרע. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קיט].

כז והוא הדין שמותר לשני כהנים או לשני לויים להיות חתנים, אחד חתן תורה ואחד חתן בראשית, ואפילו שלשה כהנים או שלשה לויים, יכולים לעלות בזה אחר זה לחתן בראשית, חתן תורה, ומפטיר. ואם אין שם אלא כהן אחד, וזכה בעליית חתן תורה, רשאי לעלות לכהן, ואחר כך לעלות לתורה כחתן תורה. והוא הדין ללוי. אבל אם זכו בקריאת פרשת חתן בראשית, לא יעלו לספר תורה בתור כהן או לוי, אלא יקרא אחר במקום כהן, או כהן במקום לוי, שאין אדם רשאי לקרוא בשני ספרים, משום פגמו של ראשון. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קכ].

כח אדם החשוד על עריות, אין לקוראו לספר תורה באותה פרשה, כדי שלא להלבין את פניו ברבים, שיחשבו שיש אמת בחשד. והוא הדין בזה בכל עבירה שהאדם חשוד בה, שאין להעלותו לספר תורה באותה קריאה. והוא הדין באדם שידוע שעבר על דברי תורה, ואינו רק בחזקת חשוד, שגם בזה אין ראוי לכתחלה להעלותו לתורה לקריאה שבה נזכרת אותה העבירה שנכשל בה. ולכן אין ראוי לקרוא לתורה בפרשת ״לא יגוש את רעהו״ למי שלא עשה פרוזבול בערב ראש השנה, או מי שאינו נזהר מאיסור חדש, וכיו״ב. ומכל מקום בעלי תשובה מותר להעלותם לתורה לכל קריאה שהיא, אף אם ידוע שנכשל באותם עבירות קודם שחזר בתשובה. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה עמ׳ קכ].

כט מי שנעקרו לו שיניו, ומשתמש בשינים תותבות בכל שיניו, ובלעדיהם אי אפשר לו לבטאת אותיות זשר״ץ, יכול להוציא ידי חובה את הצבור בקריאת התורה, שדיבור על ידי שינים תותבות חשיב דיבור שפיר. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קכא].

סימן קמב – דיני הטועה בקריאת התורה

א שליח צבור שטעה בקריאת התורה, אפילו טעות שאין הענין משתנה, כגון שקרא אברם במקום אברהם, או אמר ״ואם״ במקום לומר ״אם״, או מצריים במקום מצרים, וכיוצא בזה, מחזירין אותו. אבל בטעה בטעמי המקרא, אין מחזירין אותו. ומכל מקום על השליח צבור הקורא בתורה להכין היטב את הקריאה עם הטעמים. וכן צריך הקורא לתת ריוח בין תיבה שתחלתה כסוף תיבה שלפניה, ולדקדק בקריאה לפי כל כללי הדקדוק. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קכג].

ב על הקורא בתורה לדקדק לכתחלה בכל הטעמים שבקריאה, ולכן אם העולה לספר תורה אינו יודע לקרוא בדקדוק עם טעמי המקרא, אף על פי שמדקדק בקריאה, לא יקרא בתורה בקול רם, אלא יקרא בלחש עם השליח צבור היודע לקרוא עם הטעמים. [ילקוט יוסף, הל׳ קריאת התורה עמ׳ קכג].

ג ישוב שיש שם מנין, ואין שם מי שיודע לקרוא בתורה כהלכתה, בדקדוק ובטעמים, אפילו הכי יקראו בתורה בברכותיה, ויעמוד אחד ליד השליח צבור, וילחש לו מתוך החומש את הנקודות והטעמים. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קכד].

ד שליח צבור שטעה בפרשת בהעלותך, וכשעלה חמישי לקרוא בתורה והיה צריך להתחיל וידבר ה׳ אל משה לאמר, עשה לך שתי חצוצרות כסף, טעה והתחיל לקרוא בפרשה הקודמת, וידבר ה׳ אל משה לאמר, איש איש כי יהיה טמא, וכשהעירו לו שטעה, עבר מיד לפרשה שניה והתחיל ״עשה לך שתי וכו׳, ולא חזר על הפסוק וידבר ה׳ אל משה לאמר, דינו כמי שדילג פסוק אחד מהפרשה ולא קראה, שאם הוא בשבת צריך לחזור, ואפילו לאחר שהחזירו הספר תורה חוזר וקורא הוא ושני פסוקים עמו. והיינו בברכות התורה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קכד].

ה הנוהגים בחנוכה לקרוא לכהן עד ברכת כהנים, יש אומרים שקרוב להיות ברכותיו ברכות לבטלה. ויש חולקים. והעיקר לדינא דהנוהגים כן יש להם על מה שיסמוכו, ואין בזה איסור ברכה לבטלה. אך נכון להודיעם שיותר טוב להמשיך עד לפני המשכן. [ילקוט יוסף, ח״ב, הלכות קריאת התורה בהוספות ומילואים עמוד שפב. שארית יוסף חלק ג׳ עמוד רסט].

ו אם טעו והפסיקו את הקריאה באמצע הקללות, ימשיך העולה אחריו בברכה. [ילקו״י שם עמ׳ שפב, שארית יוסף חלק ג׳ עמוד רסט].

סימן קמג – קריאת התורה בעשרה

א אין קוראים בספר תורה בפחות מעשרה אנשים גדולים. ואין קטן פחות מגיל בר מצוה (שלש עשרה שנה ויום אחד) מצטרף לעשרה להוצאת וקריאת התורה, אפילו בשעת הדחק. ובשעת הדחק הגדול מותר לצרף למנין מחללי שבת בפרהסיא, כדי להוציא ספר תורה ולקרוא בו ברכות, ובפרט בראש השנה וביום הכפורים שהכל מהרהרים הרהורי תשובה. [ילקוט יוסף, הל׳ קריאת התורה עמוד קכה].

ב בית כנסת שיש בו מנין מצומצם בתפלת שחרית של שבת, ואחר שהתחיל השליח צבור לקרוא בספר תורה יצא אחד מהם, רשאים לסיים את הקריאה בעליית שבעה עולים. ודעת ספר האשכול שהאחרים יעלו לתורה ולא יברכו, אחר שאין שם מנין. אך יש חולקים ואומרים שיכולים העולים גם לברך לפני הקריאה ואחריה, למרות שאין שם מנין, עד שיסיימו חובת היום. וכן עיקר לדינא, ואין לחוש בזה לספק ברכות להקל, דספק ברכות במקום סברא יחידאה לא אמרינן. והעולה השביעי אחר סיום ברכתו האחרונה לא יאמר קדיש. והשביעי יקרא גם את ההפטרה, אך לא יברך על ההפטרה לא לפניה ולא לאחריה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה, בהוספות ומילואים שבסוף הספר, מהדורת תשס״ד, עמוד שצ. ודלא כמו שנתבאר בספר שם בעמוד קכו. וראה עוד בשארית יוסף חלק ג׳ עמוד ער].

ג ששה בני אדם שלא שמעו את הקריאה בתורה, בשני וחמישי או בשבת, מותר להם לצרף ארבעה נוספים שכבר שמעו את הקריאה, ולקרוא בספר תורה בברכות תחלה וסוף. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קכז. שארית יוסף חלק ג׳ עמוד רעא].

ד ששה בני חו״ל הנמצאים בארץ ישראל, ורוצים לצרף ארבע אנשים מארץ ישראל כדי לקרות בספר תורה ביום טוב שני של גלויות, אינם רשאים לעשות כן, ואין לשנות ממנהג ירושלים. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה, בהוספות ומילואים שבסוף הספר, מהדורת תשס״ד, עמוד שצב].

ה שנה שחל יו״ט א׳ של פסח ביום שבת, ובארץ ישראל שביעי של פסח ביום ששי, ובשבת שאחריו קראו בארץ ישראל פרשת אחרי מות, ובחוץ לארץ קראו פרשת אחרי מות רק בשבת שאחריה, כי בשבת הקודמת היה שם יום טוב שני של גליות וקראו ״כל הבכור״, תושב ארץ ישראל שהתארח שם בפסח, יש לו לעלות ראשון במקום כהן, (והכהן יצא החוצה בהסכמתו), ויקרא כל פרשת קדושים, ושלשה פסוקים מפרשת אמור, ויתר העולים ישלימו פרשת אמור שהיא הסידרא הקבועה בארץ ישראל. וכל זה היכא דאפשר, אולם יחיד מיחידי הקהל שנסע לארה״ב וחזר לא״י באופן האמור, ואין לו אפשרות לשמוע הפרשה שקראו אותה כבר בא״י, אינו חייב לטרוח להשיג מנין כדי לקוראה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, הלכות קריאת התורה, הוספות ומילואים שבמהדורת תשס״ד, עמוד שפג, והוא על פי המבואר בשו״ת יביע אומר חלק ט׳ סימן כח].

ו מעשה שאירע בירושלים [בי״ב שבט תקמ״ז] שירד שלג כבד בירושלים בגובה כמה אמות מיום רביעי בשבת עד עצם יום השבת, כשיעור קומת איש ויותר, ושערי בתי הכנסת שהם נמוכים משיעור זה לא נפתחו כלל בשבת שחרית, וגם לא היה מי שבא לשם להתפלל, והצבור לא שמעו קריאת התורה של פרשת בשלח. צריך שיקראו בשבת הבאה שתי פרשיות, בשלח ויתרו, באופן שהכהן הקורא ראשון יקרא פרשת בשלח כולה, ויקרא עוד שלשה פסוקים מפרשת יתרו, ואח״כ יעלו שאר העולים של חובת היום בפרשת יתרו. וכל זה היכא דאפשר. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, הלכות קריאת התורה בהוספות ומילואים שבמהדורת תשס״ד עמוד שפד, על פי המבואר בשו״ת יבי״א הנ״ל].

ה תיירים שעלו לחוג את חג הפסח בירושלים, ודעתם לחזור לחו״ל, ויו״ט אחרון של גליות דפסח חל בשבת, וקראו בפרשת כל הבכור, כמנהגם בחו״ל. ובירושלים קראו פרשת שמיני, ובשבת הבאה קראו פר׳ תזריע טהרות שהן פרשיות מחוברות, ואחר כך חזרו למקום מושבם בחוץ לארץ, עליהם להתאסף בבהכ״נ לבדם, ויקראו שלש פרשיות, באופן שיקרא הראשון פרשת שמיני כולה, ושלשה פסוקים מפרשת תזריע, ושאר העולים יקראו בשתי הפרשיות תזריע טהרות. וכל זה היכא דאפשר. [ילקוט יוסף, ח״ב, הלכות קריאת התורה, בהוספות ומילואים שבמהדורת תשס״ד עמוד שפה].

ה אין לנשים להוציא ספר תורה לעצמן ולקרוא בו בברכות, אפילו אם הן עשר נשים. ובפרט בזמן הזה שהרפורמים המבקשים לקעקע כל יסודות התורה הם אלה הרוצים לארגן קריאה בתורה לנשים. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קלה].

ו נשים הרוצות לחוש לדעת הפוסקים המחייבים את הנשים בשמיעת פרשת זכור בשבת זכור, ראוי ונכון שיבואו לשמוע את הקריאה בעת שקוראים הפרשה בצבור, ובברכות. ואם קשה להן לבוא לשמוע פרשת זכור בשעה שהצבור קורא, יכולים להנהיג להוציא ספר תורה במיוחד עבור הנשים לקרוא להן (בלי ברכה) פרשת זכור, אחר שהצבור יתפזר מבית הכנסת. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קלו. חזון עובדיה על הלכות פורים, עמוד י׳].

סימן קמג – אם נמצא טעות בספר תורה

א אפשר לעלות לספרי תורה שבזמנינו, ולברך עליהם ברכות התורה בלב שקט, ולא יהיה לבו נוקפו שמא ספר תורה זה פסול, כפי שהדבר מצוי בבדיקה של הספרי תורה בעת הגהתן – ואם כן נמצאו כל ברכותיו ברכות לבטלה, שאנו סומכים בזה על חזקת הכשרות של הספרי תורה, בצירוף שיטת הרמב״ם שאין הברכה על ספר תורה זה שמברך עליו עתה. ומכל מקום אם נתברר שספרי התורה שבבית הכנסת פסולים, [וכפי שהדבר מצוי בכמה ממחנות הצבא בארץ ישראל], אין לברך על ספרי תורה אלה, עד שיתקנו אותם. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קלט].

ב מעיקר הדין אין חובה לבדוק את ספרי התורה במחשב שיצא לאחרונה, הבודק את כשרותן של הספרי תורה. ומכל מקום נכון והגון מאד לעשות כן. אבל אין לסמוך על בדיקת המחשב במקום הבדיקה על ידי סופר מומחה, כנהוג. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קמ].

ג קהל שיש להם בבית הכנסת ספר תורה גנוב, או שנקנה מבלי משים מגנבים, יש להסתפק אם הקהל יוצא ידי חובת קריאת התורה בספר תורה זה, וכן יש להסתפק אם מותר לברך ברכות התורה על ספר תורה זה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קמא].

ד מצוה מן המובחר לכתחלה שבבית כנסת של ספרדים, יקראו בספר תורה שנכתב בכתב ספרדי, ובבית כנסת של אשכנזים יקראו בספר תורה שנכתב בכתב אשכנזי, כדי שלא לשנות ממנהג אבותיהם. אולם כל זה להידור מצוה, ולמצוה מן המובחר, אבל מעיקר הדין וההלכה מותר לספרדי לכתחלה לעלות לספר תורה שנכתב בכתב אשכנזי, וכן להיפך, שאין שינוי צורת האותיות פוסלת כלל. ואף שבספרי התורה של הספרדים נוהגים לכתוב אות צ׳ באות יו״ד הפוכה, דבוקה אל פני האות, וכדעת האר״י ז״ל, אפילו הכי כשרים אף לאשכנזי. וכן המנהג פשוט, כי כולם אמת ויסודתם בהררי קודש, ואלו ואלו דברי אלוקים חיים. והמונע עצמו מלעלות לספר תורה מחשש פסול בגלל צורת האותיות, הוי כמוציא לעז על קדושת הספר תורה ח״ו. (וראה לעיל בענין שינוי המבטאות). [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קמב].

ה בית כנסת של אשכנזים שיש להם בבית הכנסת גם ספר תורה שנכתב בכתב ספרדי, ורוצים להעבירו לבית כנסת של ספרדים, כדי לקיים מצוה מן המובחר לקרוא בספר תורה שנכתב בכתב שלהם, מותר להם להעביר את הס״ת לבית כנסת של ספרדים. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה עמו׳ קמד].

ו אף מי שמניח תפילין שנכתבו בכתב ספרדי, מותר לו לעלות לספר תורה שנכתב בכתיבה אשכנזית, למרות שהתפילין בראשו, ואין בזה משום תרתי דסתרי וכן להיפך. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קמה].

ז יש להכשיר ספרי תורה אשר חלק מהאותיות שלהם נכתבו בכתיבה אשכנזית, כסברת הרב ״ברוך שאמר״ שהובא בבית יוסף, וחלק מהאותיות נכתבו בכתיבה ספרדית כדעת האר״י ז״ל. והוא הדין כשחלק מאותיות הצד״י נכתבו כשהיו״ד הפוכה, ונוטה לצד ימין, וכדעת האר״י ז״ל, וחלק מאותיות הצד״י הם ביו״ד רגילה, וכדעת מרן הבית יוסף. וכן הדין בתפילין ומזוזות. ומכל מקום מהיות טוב אל תיקרי רע, ואם ידו משגת להחליף את התפילין שנכתבו בכתב כזה, לתפילין שנכתבו בכתיבה ספרדית, (או לאשכנזים בכתב אשכנזי, וכמנהגם) נכון שיעשה כן, כיון שיש טעם על פי הסוד לכתיבה הספרדית. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קמה].

ח ספרי תורה של תימנים, שיש בהם כמה שינויים מספרי התורה שלנו, רשאים להוציאם לקרוא בהם בצבור בברכות התורה, כנהוג. ובפרט שאם נבוא לפסול את ספרי התורה של התימנים, תפרוץ מחלוקת גדולה בין הצבור על שאין אנו משגיחים במסורת אבותיהם מדורי דורות. ולכן יש להקל בזה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קמו].

ט ספר תורה של כמה מהתימנים, שהסופר חקק בו בין הפסוקים שתי נקודות, בסוף פסוק, וסימן מיוחד בטעמים זרקא ואתנחתא, כדי שהעולה הקורא בתורה ידע לפסוק הטעמים כדת, יש לנו להמנע מלעלות לספר תורה כזה, אפילו שסימנים אלו נעשו על ידי ציפורן, ללא כל רישום בדיו. ואם הזמינוהו לעלות לספר תורה כזה, יתחמק באופן שלא יגרום למחלוקת. אולם קהלות יוצאי תימן שנהגו לברך על ספר תורה זה שיש בו סימנים הנז', יש להם על מה שיסמוכו, ואין לעורר ח"ו מחלוקת, כי גדול השלום מאד. ובפרט שיש לצרף סברת הרמב"ם שמותר לברך ברכות התורה על ספר תורה פסול. אלא שמי שדבריו נשמעים לצבור, ייטיב להורות לצאן מרעיתו לתקן את הספר תורה על ידי מחיקת סימנים אלו, כדי שיהיה הספר תורה כשר לדעת כל הפוסקים, ודברי חכמים בנחת — נשמעים. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קמו].

י אם נמצא טעות בספר תורה באמצע קריאת התורה, מפסיקים הקריאה ומוציאין ספר תורה אחר, ואין מחזירין את הספר תורה הפסול מיד לארון הקודש, אלא מניחים אותו בתיבה כשהוא סגור, עד לסיום הקריאה. והקורא בתורה מתחיל ממקום שנמצא הטעות, ויקרא בספר תורה הכשר לפחות שלשה פסוקים, קודם שיברך העולה ברכה אחרונה. ואין העולה חוזר לברך ברכה ראשונה, כי ברכה ראשונה שבירך על הספר תורה הפסול, עלתה לו בדיעבד. וכשמוציאים ספר תורה אחר באמצע הקריאה, על העולה שבירך באותה קריאה לשתוק ולא להפסיק בדיבור עד סיום הקריאה בספר תורה הכשר. ומשלימים שבעה עולים על אותם שקראו בספר תורה המוטעה, בצירוף הראשונים, ואין צריך לקרוא שוב שבעה עולים לספר תורה הכשר. [ילקו"י, הל' קריאה"ת עמוד קמז].

יא אם נמצא טעות בספר תורה באמצע הקריאה, ואחר כך סיימו קריאת הפרשה בס"ת אחר כשר, הנכון הוא שבעת החזרת הספרי תורה לארון הקודש אחר הקריאה, להחזיר את ספר התורה הפסול לארון כשהוא סגור, ופותחין רק את הס"ת הכשר, להראות הכתב לצבור. [לפי מנהגינו שמחזירים הספר תורה כשהוא פתוח]. אולם מנהג ירושלים להחזיר גם את הס"ת הפסול כשהוא פתוח, ואומרים מזמור לדוד הבו לה' וכו', ואף שס"ת שיש בו טעות דינו כחומשים, מכל מקום לא חששו לכבודו של הספר תורה הכשר. והנח להם לישראל. [כן כתב בשלחן גבוה, ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמ' קמח. וראה עוד במילואים שבסוף הספר. מהדורת תשס"ד, עמ' שצג, ובשארית יוסף ח"ג עמ' ערב].

יב אם נמצא טעות בספר תורה, ואין להם ספר תורה כשר אחר, לא יברך העולה ברכה אחרונה, וישלימו הפרשה מתוך הספר תורה הפסול בלי ברכות לפניה ואחריה. וגם את ההפטרה יקראו בלי ברכות לפניה ולאחריה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קמט].

יג גם אם נמצאת הטעות בקריאת המשלים, בפסוקים האחרונים של הפרשה, צריך להוציא ספר תורה אחר ולסיים בו הקריאה, ואין לסיים קריאת הפרשה בס"ת הפסול. ואם נמצא טעות בס"ת אחר הכהן והלוי, בשבת, והס"ת היה בחזקת כשרות, יוציאו ס"ת אחר, והשלישי יתחיל ממקום שפסק קודמו. ואף אם הוחזק הס"ת לפסול, וטעו וקראו בו הכהן והלוי, על השלישי לקרוא ממקום שפסק קודמו. ואם נמצא הטעות בב' וה' בעליית השלישי, אם קרא כבר ג' פסוקים אין צריך להוציא ס"ת אחר, אלא יאמר קדיש ולא יברך ברכה אחרונה. ואם עדיין לא קרא ג' פסוקים, כשיוציאו ס"ת אחר יקרא בו לא פחות מג' פסוקים ויברך. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמ' קמט].

יד ספר תורה שמצאו בו תיבה או אות חסרה, או מיותרת, מוציאין ספר תורה אחר כשר, ואין מברכים על ספר התורה החסר. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קנ].

טו אם נמצאו דיבוקים או פירודים בשעת קריאת התורה, בשבת ויום טוב, או בשני וחמישי, מנהגינו להוציא ספר תורה אחר, להשלים בו הקריאה. וכן המנהג. ואם יש ספק אם האות דבוקה לחבירתה או לא, אין מוציאין ספר תורה אחר מספק. ואם צורת האות ניכרת, אלא שיש בה דיבוק לאות אחרת, יש מקום לומר שאין צריך להוציא ספר תורה אחר, וצריך עיון למעשה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קנא].

טז ספר תורה שנמצא בו טעות, ותיקנו הסופר, באמצע הקריאה, (בימי שני וחמישי, ראשי חודשים, חנוכה ופורים, ותעניות), והדיו עדיין לח, יש להקל לברך ולקרוא בספר תורה זה, ואין צריך להמתין מלקרוא בספר תורה עד שהדיו יתייבש. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קנג].

יז ספר תורה שנמצא בו טעות בשבת בעת הקריאה, וביום שני או חמישי, או בשבת הבאה, שכחו והוציאו ספר תורה זה, ונזכרו באמצע הקריאה, יש להפסיק את הקריאה, ולהוציא ספר תורה אחר, ולקרוא בו ממקום שפסקו, אבל אינם צריכים לחזור על כל הקריאה מראש, שכבר יצאו ידי חובה במה שכבר קראו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קנג].

יח ספר תורה שנמצא בו טעות אחת, או שתי טעויות, מותר לקרוא בו לאחר התיקון, בברכות התורה, ורק אם נמצא בו שלש טעויות, נעשה מוחזק בטעויות, ואסור לקרוא בו עד שיגיהו אותו כולו מתחלתו ועד סופו. [ומכל מקום אם באו בדין ודברים עם הסופר, בטענה שיגיה את כל הספר תורה על חשבונו הוא, יש לדון להקל בזה שלא לחייבו בכך]. וכל זה בטעות ממש שמשנה את הענין, אבל ביתרות וחסרות, או בפירודים ודיבוקים, מותר לקרוא בספר תורה לאחר התיקון. [ילקו"י, חלק ב', עמוד יח].

יט ספר תורה שנטף עליו שעוה, ובאמצע הקריאה שמו לב לכך, אם הוא בשני וחמישי, ראוי שיגרדו בזהירות את השעוה לגמרי, ואפילו אם האות נראית מתחת לשעוה, גם כן נכון לכתחלה להסיר השעוה. ואם הוא בשבת ויום טוב, אם האות נראית תחת השעוה, יש להקל להמשיך לקרוא בס״ת זה. אולם אם השעוה עבה כל כך, עד שהאות מתכסית לגמרי ואינה נראית, יש להחמיר מלקרוא בספר תורה זה, וצריך להוציא ס״ת אחר, וגם לא ימתינו בין גברא לגברא כדי להוציא ספר תורה אחר, אלא אפילו באמצע הקריאה, אם נמצאת שעוה המכסה את האות לגמרי, אין לקרוא את האות בעל פה, אלא יוציא ספר תורה אחר. ואם השעוה נמצאת באות מפרשה אחרת, שלא מהפרשה הנקראת היום, אף שהאות אינה נראית, אין להוציא ספר תורה אחר, אלא אפילו באמצע הקריאה, אם נמצאת שעוה המכסה את האות לגמרי, אין לקרוא את האות בעל פה, אלא יוציא ספר תורה אחר. ואם השעוה נמצאת באות מפרשה אחרת, שלא מהפרשה הנקראת היום, אף שהאות אינה נראית, אין להוציא ספר תורה אחר, אלא יסיים את הקריאה בספר תורה זה, ואחר השבת יתקנו את הספר תורה כדין. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קנד].

כ ספר תורה שנכתב על קלף משוח במשיחה לבנה, כשר לקרוא בו בצבור בברכות התורה. אלא שלכתחלה קודם הכתיבה יש להעביר על המשיחה מטלית לבנה ולקנח היטב את הקלף, שלא תהיה המשיחה עבה כל כך. אך אם לא עשו כן אין זה מעכב. ומכל מקום בקריאת פרשת זכור [ופרשת פרה], טוב ונכון להחמיר שלא לקרוא בספר תורה משוח, היכא דאפשר, אלא יקראו בספר תורה הכשר והמהודר ביותר, ושנכתב על קלף שאינו משוח. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קנו. ובמהדורת תשס״ד, בהוספות ומילואים עמוד שצב. שארית יוסף חלק ג׳ עמוד רעא].

כא ספר תורה שהוגה כולו על ידי סופר מומחה, ואחר כך נמצאו בו ג׳ טעויות או יותר, ומיד כשנמצאת הטעות האחת, תיקן הסופר את הספר תורה, טרם שנמצאת הטעות האחרת, רשאים להמשיך לקרוא בספר תורה זה בברכות, לאחר תיקון הטעות, ואין צריך להגיהו כולו פעם שנית. ואפילו אם היו טעויות גמורות בחסרון וחילוף תיבות ואותיות, הדין כן. ואף בקריאת פרשת זכור יש להקל לקרוא בספר תורה כזה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קנז].

כב סופר המגיה ספר תורה, ומתקן בו בדיבוקים ופירודים, צריך שיאמר קודם התיקון ״לשם קדושת ספר תורה״. ואם לא ידע שצריך לומר כן, ותיקן בכמה מקומות בדיבוקים ופירודים, ופעמים שינה אות ה׳ לאות ח׳ וכיוצא בזה, נכון להחמיר שלא לקרוא בספר תורה זה בפרשת זכור [ופרשת פרה], אלא יקראו בספר תורה אחר, אם לא שיחזור לתקן את כל מה שתיקן שלא לשם קדושת הספר תורה. ובשאר שבתות השנה, אין לפסול לקרוא בספר תורה כזה. אם אינו יודע את המקומות שתיקן, שהרי בודאי בשעה שבא לתקן הספר תורה כוונתו היתה לשם קדושת הספר תורה, ומאחר ולא ידוע לו איפוא תיקן, יש להקל בדיעבד. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמ׳ קנז].

כג ספר תורה שאין בו תגין, מותר לקרוא בו בדיעבד, כשאין שם ספר תורה אחר עם תגין, ומותר אף לברך ברכות התורה כשעולים לספר תורה הכשר רק בדיעבד. ומכל מקום יש לתקן את הספר תורה ולעשות בו תגין כדין. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קנט].

כד אם תייגו אות נ׳ שבספר תורה משמאל לימין, אף שהתג השמאלי עשאו כאות למ״ד, מותר לברך ולקרוא בספר תורה זה, ולא חשיב כחק תוכות. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קס].

כה ספר תורה שאותיותיו האדימו מחמת ישנות הספר תורה ועתיקותו, והוא בחזקת כשרות, מותר לקרוא בספר תורה זה, ולברך עליו ברכות התורה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קס].

כו אם נמצא נקב בספר תורה בסוף אות מסויימת, באופן שאין האות מוקפת גויל, ולא ידוע מתי נעשה הנקב, יש להכשיר את הספר תורה. ובנקב דק מאד, יש מצדדים להחמיר, והעיקר לדינא שגם בזה יש להכשיר את הספר תורה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קסא. ובהוספות ומילואים שבסוף הספר, מהדורת תשס״ד, עמוד שצה. שארית יוסף חלק ג׳ עמוד עדר].

כז ספר תורה שאות י׳ נכתב בתוך אות נ׳ כגון פני, ומצאו הדבר באמצע קריאת התורה, יש להראותו לתינוק דלא חכים ולא טיפש, ואם יקראנו נו״ן אין להוציא ספר תורה אחר, אבל אם ברור שלא אבדה צורת האות, יש להכשיר הספר תורה ולהמשיך לקרוא בו בברכות, ואין בזה חשש ברכה לבטלה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קסא].

כח אות למ״ד שהוא״ו שעל גבה קצר, ודומה לאות יו״ד, אין לפסול את הספר תורה, ומותר להמשיך ולקרוא בו בברכות. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קסב].

כט ספר תורה שראש אות הלמ״ד נכתב בצורת אות ז׳ למעלה, ונמצא הדבר באמצע קריאת התורה, אין להוציא ספר תורה אחר מפני זה, ויש להכשיר הספר תורה ולברך עליו. ואף אם היתה צורת הוא״ו שעל הלמ״ד הפוכה, יש להכשיר בדיעבד. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קסב].

ל ספר תורה שראש אות למ״ד שבשיטה השניה נכנס בתוך אות כ״ף סופית שבשורה העליונה, יגרור ראש הלמ״ד, ויחזור ויכתבנו מחוץ לאות כ״ף, וכשר. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמ׳ קסג].

לא יש לכתוב את שירת האזינו בס״ת ע׳ שורות, ואם טעו וכתבו ס״ז שורות, יש להכשיר בדיעבד. וכיוצא בזה בשירת הים שצריך לכותבה לכתחלה בשלושים שורות, שאם כתבה בכ״ח שורות, יש להכשיר הספר תורה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קסד].

לב ספר תורה שבפרשה פתוחה שלו נסתיימה הפרשה בסוף השורה, והסופר השאיר ב׳ שורות פנויות, והתחיל בראש השלישית, יש להכשיר הספר תורה. [ילקו״י, הלכות קריאת התורה עמ׳ קסה].

לג ספר תורה שיש בו יריעות במספר שורות פחות מיריעות אחרות, יש להכשיר הספר תורה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קסה].

לד אות ה׳ אחרונה של שם שנמצאת בספר תורה כשהיא דבוקה ברגלה השמאלית דיבוק דק מאד בגגה, כל שנתברר שהאות נכתבה כהלכתה ורק אחר כך נפסלה, כגון שנתפשט הדיו ונדבקה, מותר להפריד את הדיבוק כל שהוא, ואין בזה משום חק תוכות, כיון שהאות נכתבה בהכשר כתקנתה. והכי עדיף טפי מלסלק היריעה ולהביאה לידי גניזה עם האזכרות שבה. [ילקוט יוסף, שארית יוסף חלק ג׳ עמוד ערה].

לה ספרי תורה שנתקבלו מחוץ לארץ, ונמצאו בהם יריעות רבות שכל יריעה היא דף אחד או שני דפים בלבד, בניגוד למה שאמרו (במנחות ל.) שאין לעשות יריעה פחותה משלשה דפים, מותר לקרוא בספרי תורה אלה אף לכתחלה, אפילו אם יש בבית הכנסת ספרי תורה אחרים שנעשו כדת וכהלכה, ומברכים על ספר תורה זה ברכות התורה, שהדבר נחשב כדיעבד. [שארית יוסף ח״ג עמ׳ ערה].

סימן קמד – שלא לגלול הספר תורה

א אין גוללין ספר תורה בצבור מפני כבוד צבור. ולכן כשקורין בשני ענינים, כמו במועדים, ד׳ פרשיות, וכדומה, מוציאין שני ספרי תורה, ויכינו הספרים מבעוד מועד לקריאת היום. ואם אין להם אלא ספר תורה אחד כשר, מותר לגלול הספר תורה, ואין חוששין לטורח צבור. ואף בזמן הזה כשיש שם שני ספרי תורה כשרים, אין לגלול הספר תורה בצבור. [ילקו״י חלק ב׳ עמוד קסז].

ב אם הוציאו הספר תורה, ונמצא שאינו פתוח בסדר היום, ועומד כבר מחוץ לארון הקודש, אסור להחזירו ולהוציא ספר תורה אחר, משום פגם הספר תורה, אלא יגללו הספר תורה שכבר הוציאו, ויקראו בו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קסח].

ג אין קורין לאדם אחד בשני ספרי תורה, שנראה כמטיל דופי בראשון, ואפילו בשני ענינים. ומכל מקום מי שכבר קנה עליית שישי, וקנה גם כן עליית מפטיר בשבת וראש חודש שיש בו שני ספרי תורה, ובא לעלות למפטיר, יש מקילין בזה כשיש לו צער אם לא יעלה, וכל שכן שיש להקל בזה באופן שכבר עלה, דשוב לא ירד. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קסט].

סימן קמד – דיני ההפטרה

א יש מקומות שנהגו להוציא ספר תורה לחתן, תוך שבעת ימי המשתה, ולקרוא בו בברכות קריאת ״ואברהם זקן״. אולם ביום שאין מוציאין בו ספר תורה, אין להוציא ספר תורה במיוחד לקריאת פרשה זו. ובלאו הכי מנהגינו לקרוא פסוקים אלה אחר שהחתן מסיים את פרשת עלייתו בפרשת השבוע, ובירך ברכה אחרונה. ויש שנהגו שאחד קורא פסוק מתוך החומש, והעומד לידו קורא התרגום, פסוק בפסוק, ואין לשנות. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קע].

ב ספרדי המתפלל עם האשכנזים, וכיבדוהו לעלות מפטיר, יש לו לקרוא את ההפטרה במבטא ספרדי, ולא לשנות ממבטאו הרגיל בו, ובפרט שאין לו לשנות המבטא בהזכרת שם ה׳, והאשכנזים יוצאים ידי חובת קריאת התורה במבטא ספרדי, וכן להיפך. והעולה הספרדי יקרא בעצמו ההפטרה בטעמיה, ולא יברך הוא ויקרא השליח צבור האשכנזי, אפילו אם קורא עמו את ההפטרה בטעמיה בלחש. וכל שכן שאין העולה מפטיר רשאי ליתן לשליח צבור לברך ברכות ההפטרה ולקרוא ההפטרה, אלא מי שעלה לתורה למפטיר הוא זה שצריך לברך ברכות ההפטרה ולקרוא ההפטרה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה וביכה״נ, עמוד קעא].

ג צריך לקרוא ההפטרה בקול רם, כדי שכל הצבור ישמעו את קריאת ההפטרה. ואף שכל הקהל צריכים גם הם לקרוא בפיהם את ההפטרה, מכל מקום ינמיכו את קולם לקרוא ההפטרה בלחש, ואזניהם קשובות למפטיר הקורא את ההפטרה. ויש לקרוא ההפטרה אות באות תיבה בתיבה, ולא לבלוע אותיות בקריאת ההפטרה, ואין למפטיר ליתן את קריאת ההפטרה לשליח צבור, אלא זה שעלה לספר תורה ומברך ברכות ההפטרה, הוא זה שיקרא את ההפטרה בעצמו, וכמבואר. ולכן נכון שקודם עלייתו לתורה למפטיר, ישנן את ההפטרה בטעמיה ודקדוקיה. [ילקו״י שם, עמוד קעא].

ד כהן שכבר קנה עליית מפטיר במנחה של יום הכפורים, יש להתיר לו שיעלה למפטיר. ומכל מקום לכתחלה יש למנוע ממנו שיקנה עליית מפטיר, שאין ראוי לקרותו אחר לוי, אף אם אומרים ״אף על פי שהוא כהן״. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה וביהכ״נ, עמוד קעב].

ה כשיש כהן אחד בבית הכנסת, ורוצה לעלות בשבת גם לעליית כהן וגם לעליית מפטיר, מפני שיש לו יאר-צייט, לכתחלה אין לו לעשות כן, ובדיעבד שכבר קנה והוא מצטער אם לא יעלה למפטיר, מותר שיעלה גם לעליית כהן וגם לעליית מפטיר. ואין צריך להחמיר להוציאו מחוץ לבית הכנסת ולהעלות ישראל במקום כהן. [ילקוט יוסף, ח״ב, ספר על הלכות קריאת התורה עמוד קעד].

ו ישראל שעלה לתורה, כגון עליית שלישי, לכתחלה לא יעלה לעליית מפטיר, אפילו בספר תורה אחד, אלא אם כן אין שם מי שיודע לקרוא ההפטרה. אמנם אם אחד מהקהל קנה עבורו את עליית מפטיר, במקום צורך מותר לו לעלות גם לעליית מפטיר, אף אם יש שם מי שיודע לקרוא את ההפטרה, אבל בימים שמוציאין בהם שני ספרי תורה, אין לעלות בכהאי גוונא. [ילקו״י שם, עמ׳ קעד].

ז כשמוציאין שני ספרי תורה, כגון במועדים, ארבע פרשיות, וכדומה, אומרים שני קדישים (חצי קדיש), ואם שכח המפטיר לומר קדיש, והתחיל בברכות ההפטרה, ימשיך בהפטרה, ויאמר הקדיש אחר סיום ברכות ההפטרה. ואם נתבלבל מחמת געגרת הקהל, והפסיק באמצע ברכות ההפטרה, ואמר הקדיש, צריך לחזור ולברך שנית את ברכות ההפטרה אחר הקדיש. [ילקוט יוסף, שם, עמו׳ קעד].

ח קהל שיש להם רק ספר תורה אחד, ובשבת שצריכים לקרוא בשני ספרים, גוללין את הספר תורה למקום הקריאה של המפטיר, אף שקראו בספר תורה אחד, צריכים לומר שני קדישים, האחד אחר סיום פרשת השבוע (העולה השביעי-המשלים) וקדיש שני אחר קריאת ראש חודש, וכדומה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד קעה].

ט קהל שיש להם רק ספר תורה אחד, ונמצאו בו דיבוקים ופירודים רבים, יש להורות להם לקרוא בספר תורה זה עד שימצאו ספר תורה אחר, או עד שיתקנו את הספר תורה שלהם. אבל לא יברכו על קריאתו תחלה וסוף, אלא יקראו פרשת השבוע בלי ברכה. ואם נהגו לברך על ההפטרה, אין מזניחין אותם, שיש אומרים שבברכות השבח אין אומרים ״ספק ברכות להקל״, וכדאי הוא מרן השלחן ערוך לסמוך עליו. אבל לכתחלה במקום שאין מנהג יש להורות להם שגם על ההפטרה לא יברכו, שספק ברכות להקל גם בברכות השבח. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קעה].

י במנחה של יום הכפורים ובמנחה של תשעה באב, שיש הפטרה והשלישי הוא המפטיר, אין לומר קדיש בין קריאת הספר תורה להפטרה, שמאחר והמפטיר הוא מחובת היום, ומתוך השלשה העולים לספר תורה, אסור לו להפסיק בקדיש בין הקריאה להפטרה, משום הפסק. אלא יאמר הקדיש אחרי ברכות האחרונות של ההפטרה, ואחר שיאמרו מזמור לדוד הבו לה׳ בני אילים בעת החזרת הספר תורה, יחזור השליח צבור לומר קדיש לפני תפלת מנחה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קעו. ילקוט יוסף מועדים הלכות יוהכ״פ. וכן הוא בחזון עובדיה על ימים נוראים, עמוד שנח].

יא ברכה ראשונה הנאמרת קודם ההפטרה, חשובה כולה כברכה אחת, ואין להפסיק באמצע הברכה. וגם אין לענות אמן כי אם בסיום הברכה ״ובנביאי האמת והצדק״. [ילקו״י שם, עמוד קעט].

יב העולה מפטיר ובטעות קראו לו רק שני פסוקים, ובירך כבר ברכה אחרונה, יחזור ויקרא שלשה פסוקים, ולא יברך שוב. ואם טעו וקראו לו רק ב׳ פסוקים וחצי, ובירך, אין צריך לחזור ולקרוא לו עוד פסוק, דבדיעבד יצא ידי חובה בקריאת ב׳ פסוקים וחצי. [ילקו״י שם, עמ׳ קעט. שאר״י ח״ג עמו׳ רעו].

יג מי שבירך על ההפטרה והתחיל לקרוא הפטרה אחרת, והזכירוהו הקהל, אינו חוזר לברך, ולא הוי הפסק, דספק ברכות להקל. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קעט].

יד צבור שטעו והפטירו בנביא בהפטרה אחרת שלא מענין הפרשה, לא יצאו ידי חובתם, וצריכים לחזור ולהפטיר שוב בהפטרת השבוע, אבל לא יברכו ברכות ההפטרה. וכל זה כשבירכו ברכה אחרונה של ההפטרה, הא לאו הכי יקראו גם ההפטרה של פרשת השבוע, ולאחריה יברכו ברכות ההפטרה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד קפ].

טו כשחל ראש חודש בשבת, אין להזכיר בברכות ההפטרה ראש חודש כלל, ויש לחתום ״מקדש השבת״ בלבד, ואין לשנות. וכן בשבת חול המועד סוכות ופסח, שאין להזכיר בברכות ההפטרה אלא מקדש השבת בלבד. ומכל מקום אם טעה המפטיר והזכיר של חג סוכות בברכות ההפטרה, אין מחזירין אותו. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קפא].

טז העולה מפטיר יש לו לענות אמן אחר ברכת ״מקדש השבת״ שבסוף ברכות ההפטרה, וכן נוהגים החכמים הבקיאים בהוראה, והעושה כן הרי זה חכם ומשובח, וכן ראוי להנהיג. [שם, עמ׳ קפב].

יז מצוה להדר לקרוא ההפטרה מתוך ספר ההפטרות הכתוב בכתב יד בקדושה על קלף. ואפילו אם הוא רק ליקוט הפטרות של שבתות השנה, ואינו ספר נביא שלם. ואם אין שם ספר כזה, עדיף לקרוא את ההפטרה מספר נביא שלם (בדפוס) מאשר לקרותה מתוך החומשים הנדפסים. ומכל מקום מה שנהגו בכל תפוצות ישראל לקרוא את ההפטרה בחומשים הנדפסים, יש להם על מה שיסמוכו. ומנהג קדמון הוא. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קפב].

יח כבר נתבאר לעיל שמותר להניח ספר ההפטרות העשוי בגלילה כעין ספר תורה בתוך ארון הקודש, ליד ספרי התורה, ואין בזה איסור של הורדת הארון מקדושתו, שהוא מיוחד לספרי תורה, שלב בית דין מתנה עליהם. וכן נהגו, ולפיכך גם נהגו להצניע רימוני ספר תורה ויתר תשמישי קדושה בארון הקודש. ומעשים בכל יום שכאשר נמצא בשעת קריאת התורה טעות בספר תורה, או דיבוקים ופירודים, מחזירין הספר תורה לארון הקודש, אף שהוא פסול. [ילקוט יוסף, שם, עמוד קפג].

יט אין להתיר להשתמש ברימוני הספר תורה להניחם בראש ספר ההפטרות, שיש להגדיל מעלת קדושת הספרי תורה על קדושת ספרי הנביאים, אלא יש לעשות רימונים מיוחדים לספר ההפטרות, ויש בהם היכר. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד קפד].

כ נכון שלא להגביה את ספר ההפטרות בשעה שמגביהים את הספר תורה, להראותו לצבור כשהוא פתוח. ואף על פי כן אם נהגו להגביה ספר ההפטרות אין לערער על מנהגם. [שם עמו׳ קפד].

כא הנוהגים לומר פסוק ״גואלינו ה׳ צבאו-ת שמו קדוש ישראל״ לאחר סיום קריאת ההפטרה, לפני הברכות, אין צורך למנוע מהם הפסוק, ואין לשנות מן המנהג, שהוא פסוק הבא לסיים בכי טוב ובדברי נחמה מהנביא. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת עמוד קפד].

כב מי שנתחייב בברכת ״הגומל״, כגון שהיה חולה ג׳ ימים ונתרפא, וכדומה, ועלה לעליית מפטיר, יברך ברכת הגומל אחר סיום ברכות ההפטרה. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קפה].

כג ספרדי שנקרא לעלות לתורה במנחה של תעניות צבור אצל קהל אשכנזים, הנוהגים להפטיר, יעלה לספר תורה ויפטיר בברכות. [ילקוט יוסף, ב׳, ספר על הלכו׳ קריאת התורה וביהכ״נ, עמוד קפה].

כד כשאולם בית הכנסת גדול, ורוצים להשמיע את ההפטרה בתשעה באב דרך הרם-קול, וכן למנהג האשכנזים המפטירים בכל מנחה של תעניות צבור, מעיקר הדין אין בזה כל מניעה, ואף היושבים בריחוק מקורא ההפטרה, ובלעדי הרם-קול לא יכולים לשמוע את ההפטרה, אינם חייבים להתקרב לתיבה לשמוע את קריאת ההפטרה מהמפטיר. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קפו].

סימן קמה-ו – התנהגות הצבור בעת קריאת התורה

א מנהגינו שהצבור יושב בעת קריאת התורה, שרק השליח צבור והעולה לתורה צריכים לעמוד בעת הקריאה, וגם הנוהגים מבני אשכנז לעמוד בשעת הקריאה, מותר להם לשבת בין גברא לגברא. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד קפז].

ב כיון שהתחיל הקורא לקרוא בספר תורה, אסור לספר בקול רם, אפילו בד״ת, ואפילו בין גברא לגברא נכון להחמיר שלא יקרא בקול רם. אבל לגרוס וללמוד בלחש מותר. וכל שכן אם יש עשרה המקשיבים לקריאת התורה, וכל שכן במי שתורתו אומנותו. וכן אם קודם שנפתח הספר תורה מחזיר פניו ומראה עצמו שאינו רוצה לשמוע קריאת התורה, מותר. ומכל מקום הנכון הוא שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוין דעתו ולשמוע קריאת התורה מהש״צ. [ילקו״י שם, עמוד קפח].

ג אסור לאדם לצאת מבית הכנסת בעת שהספר תורה פתוח ובאמצע הקריאה, משום שנאמר ועוזבי ה׳ יכלו. ומכל מקום בין גברא לגברא, ויש שם עשרה בלעדיו, מותר לצאת. ובפרט אם הוא נצרך לצאת. ואף שהפסיד חלק מהקריאה, אינו חייב לילך לבית כנסת אחר לשמוע את מה שחיסר בקריאת הפרשה, שלא היתה תקנת הנביאים לקרות בתורה אלא בצבור, ולא הטילו חובת הקריאה על כל יחיד ויחיד, וכל שקראו בצבור סדרו של יום אפילו אם כמה יחידים לא שמעו קריאת ספר תורה, נתקיימה תקנת הנביאים. ורק קריאת שנים מקרא וא׳ תרגום היא חובה על כל יחיד ויחיד. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד קצא. וראה עוד בהוספות ומילואים שבמהדורת תשס״ד, עמוד שפז].

ד מה שיש נוהגים לחלק לקהל בבית הכנסת עראק וסוכריות, בשעת קריאת המוסיפין בס״ת כשיש שמחה בבית הכנסת, יש למחות ביד הנוהגים כן. ויש להציע להם שידחו את הכיבודים הללו לאחר תפלת מוסף, לאחר שיעשו קידוש, ויחלקו עוגות לקהל. [ילקו״י ח״ב הל׳ קס״ת, עמוד קצב].

ה הנוהגים לומר ״אמת תורתינו הקדושה״ בסוף קריאת התורה, לפני שיברכו ברכה אחרונה, אין למחות בידם משום הפסק, שיש להם על מה שיסמוכו, שהרי אין ההפסק אלא לאחר שכבר התחיל במצות הקריאה. ומכל מקום טוב ונכון ליעצם בנחת שלא לאומרו. [ילקו״י, הל׳ קריאת התורה עמוד קצב].

ו בית כנסת שנהגו אצלם זה שנים רבות שחתן הבר-מצוה עולה לתורה לעליית שלישי, ולאחר שבירך ברכה אחרונה על קריאת התורה, עומד ודורש לפני הקהל, אם רוב הקהל מבקש להמשיך במנהג זה, יש להם על מה שיסמוכו. ונכון שבעת הדרשה יסגרו את הספר תורה, ולא יסתפקו בכיסוי הספר תורה במטפחת. ואם אפשר שהקהל יסכימו כולם מרצונם הטוב בלי שום מחלוקת שמכאן ולהבא חתן הבר-מצוה ידרוש לאחר סיום ברכות ההפטרה, כמנהג רוב בתי הכנסת בירושלים, עדיף יותר לעשות כן, ותבוא עליהם ברכת טוב. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמ׳ קצג].

ז והוא הדין במקומות שנהגו שרב בית הכנסת דורש בפני הצבור בין גברא לגברא שיש להם על מה שיסמוכו. (אבל אין לנהוג כן לפני ברכה אחרונה) ויסגרו את הספר תורה בעת הדרשה, כמבואר. ומכל מקום נכון לשנות את המנהג בהסכמת הכל, ולקיים את הדרשה אחר ברכות ההפטרה כנזכר. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד קצד].

ח קהלות שנהגו שאחר שהעולה מברך ברכה אחרונה עומד הרב ומפרש את הפסוקים בלשון שהקהל מבין, בין גברא לגברא, יש להם על מה שיסמוכו במנהגם זה, שדוקא לעשות תקנה בדרך של חיוב ולתרגם את הפרשה בתרגום אונקלוס, בזה לא רצו חז״ל להנהיג כן, מה שאין כן באופן זה. ובעת שהרב מפרש הפסוקים נכון שיסגרו את הספר תורה, ולא יסתפקו בהנחת מטפחת על כתב הספר תורה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד קצה].

ט יש נוהגים שהרב דורש לפני הקהל בעניני צדקה וכדומה, בעת שהוא עולה לספר תורה אחר קריאת התורה, קודם שיברך ברכה אחרונה, ואחר הדרשה מברך ברכה אחרונה על מה שקרא, אף על פי שיש להם על מה שיסמוכו, מכל מקום לכתחלה אין לנהוג כן, אלא נכון שהרב ידרוש אחר גמר הקריאה התורה והברכה האחרונה, או לכל הפחות בין גברא לגברא. [ילקו״י, הל׳ קריא״ת עמוד קצה].

י יש מקומות שנהגו לשורר לכבוד החתן העולה לתורה, או לכבוד בעלי ברית, וחתן בר- מצוה לפני עלייתם לתורה. ונכון לסגור את הספר תורה בעת השירה, [ולא להסתפק בכיסוי המטפחת בעת השירה]. אבל לא יאריכו בשירה, ולא יטריחו יותר מדאי על הצבור. וכבר פשט המנהג בכל המקומות לומר מי שברך לעולה לספר תורה, ולא חששו בזה להפסק. ויש המאריכים מאד לחיי פלוני ולחיי פלוני וכו׳, וגורמים לטורח צבור. ואין לעשות כן. [ילקוט יוסף, הל׳ קריאת התורה עמ׳ קצה].

יא הנוהגים לקרוא את הפרשה בעל פה בלחש, בשעה שהשליח צבור קורא מתוך הספר תורה, אין למונעם מטעם ״דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה״, שיש להם על מה שיסמוכו. והוא הדין במי שרגיל לקרוא הפרשה מידי שנה בשנה, ובדרכו לבית הכנסת בשבת ויום טוב רוצה לשנן בעל פה את הפרשה להכינה לפני קריאתו בתורה, יש לו על מה לסמוך, שמאחר ואינו מוציא את הרבים ידי חובה בעת קריאה זו, אין להקפיד בזה משום דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד קצו].

יב יש נוהגים לעמוד בשעת קריאת ״עשרת הדברות״ שבפרשת יתרו ובפרשת ואתחנן, או בחג השבועות, ואין זה מנהג נכון על פי ההלכה, שכבר כתב הרמב״ם, שיש לחוש בזה פן יאמרו שדוקא תורה זו מן השמים ולא השאר חס ושלום, ונותנים יד לפושעים בזה. ויש למחות בנוהגים כן. ומכל שכן במקום שתלמידי חכמים הבקיאים בהלכה יושבים בעת הקריאה, שיש למחות במי שעומד משום יוהרא. וכן כתבו כמה אחרונים. ומה שכתבו באיזה פוסקים אחרונים להתיר בזה, נעלם מהם תשובת הרמב״ם הנ״ל. ומכל מקום יוצאי אשכנז הנוהגים לעמוד במשך כל זמן הקריאה, אין כל איסור במה שממשיכים לעמוד גם בעת קריאת עשרת הדברות. [ילקו״י שם עמ׳ קצח].

יג אם העולה לקרוא בתורה בפרשת עשרת הדברות הוא אביו או רבו, על הבן או על התלמיד לעמוד מיד עם עלותו לקרוא בספר תורה, לפני הברכה, שעל ידי כך ניכר הדבר שעמידתם אינה משום עשרת הדברות דוקא, ובזה אין חשש. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד ר].

יד יחיד הנמצא בבית הכנסת שנוהגים בו שהקהל עומד בשעת קריאת עשרת הדברות, ואין לאל ידו לשנות את מנהגם, יקדים לעמוד בתחלת קריאת הפרשה, או לכל הפחות יעמוד בתחלת קריאת העולה לספר תורה, שהוזמן לקרוא בעשרת הדברות, כדי שלא יהיה יושב בין העומדים, וכמזלזל חס ושלום בקדושת עשרת הדברות. [ילקוט יוסף, ח״ב, ספר על הלכות קריאת התורה וביהכ״נ, עמ׳ ר].

טו צבור שאומרים שירת הים ועשרת הדברות בקול רם עם השליח צבור יש למחות בידם. וראוי להעלות לס״ת את חכם הקהל לשירה ולעשרת הדברות. [ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה עמוד ר׳].

סימן קמז – דיני גלילת הספר תורה

א אסור לאחוז בספר תורה בגוף הקלף או הגויל בלי מטפחת, בין כשגולל את הספר תורה בעת קריאת התורה בצבור, ובין כשגולל הספר תורה בינו לבין עצמו, והחמירו חכמים הרבה מאד בזה, ואמרו, שכל האוחז ספר תורה ערום בלי מטפחת נקבר ערום בלא אותה מצוה שעשה בעת אחיזתו, אם זו קריאה, או גלילה, וצריך להזהר מאד בזה. ולכן מנהגינו להניח מפה על הספר תורה, כדי שלא לאחוז בידים את גוף הספר תורה בעת שמברך, אלא בהפסק מטפחת. וכן נהגו בכמה בתי כנסת מקדמת דנא. וגם כשרוצה לגלול הספר תורה באמצע הקריאה, כדי להמשיך לקרוא בעמוד הבא, לא יגלול אלא במטפחת. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד רא, ובהוספות ומילואים שבמהדורת תשס״ד, עמוד שפט].

ב אין המפטיר מתחיל לקרוא ההפטרה עד שיגמרו לגלול הספר תורה, כדי שלא יהיה הגולל טרוד ולא יוכל לשמוע קריאת ההפטרה. ולמנהגינו די בסגירת הספר תורה, ולהתחיל בהפטרה. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד רב].

ג ביום שמוציאין שני ספרי תורה, לא יפתחו את הספר השני עד שיגללו הספר הראשון, או עד שיסגרו את הספר תורה הראשון. [ילקוט יוסף, ח״ב, ספר על הלכות קריאת התורה וביהכ״נ, עמוד רב].

סימן קמט – שמירת הספר תורה, וליווי הספר תורה לארון

א אין הצבור רשאים לצאת מבית הכנסת עד שיציניעו את הספר תורה במקומו הראוי לו. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד רג].

ב בתי כנסת בחוץ לארץ, שהשמשים שם הם גויים, ואף השוער שבידו מפתחות בית הכנסת הוא גוי, יש להניחם במנהגם, ואין לאסור בזה משום שמניחים את בית הכנסת עם הספרי תורה ברשות הגוי, ובלילה יכול לעשות שם ככל שלבו חפץ, שכיון שהגוי הוא שכיר אצליהם, לא יזיק לעצמו, פן יגרשוהו וילך, ובפרט כשכל פרנסתו תלויה בזה. וכן מותר להוביל ספרי תורה וספרי קודש לבית האסורים שבחו״ל, כדי שלא לבטל את היהודים האסורים שם מקריאה בספר תורה. אלא שיקפידו לייחד ארון לספר תורה, והמפתח לארון זה יהיה ביד ישראל. [ילקוט יוסף, הל׳ קריאת התורה עמוד רג].

ג כשמחזירים הספר תורה לארון הקודש, אין צריכים כל הקהל ללוות את הספר תורה עד לארון, מאחר והקהל נשאר בבית הכנסת להמשך התפלה, או לתפלת מוסף. אך העומדים סמוך לארון הקודש ילוו את הספר תורה מן ההיכל לבימה, ומן הבימה להיכל, שזהו כבוד התורה, ויש אומרים שמפני זה אין לקבוע את הבימה סמוך לארון הקודש, שהרי מוציאים את הספר תורה ומחזירים אותו בלי שום ליווי וכבוד, ודבר זה אסור לעשותו. ולדינא אין בזה קפידא. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, בהוספות ומילואים שבסוף הספר, מהדורת תשס״ד, עמוד שצו. שו״ת יביע אומר חלק ח׳ סימן יז].

ד בית כנסת שיש להם ז׳ היכלות, שכל היכל הוקם בתרומה של יחיד ושמו כתוב על ההיכל שתרם, וכל אחד מהתורמים רוצה לזכות להוציא ממנו את ספרי התורה בשבתות וימים טובים, יכולים להוציא כל שבת את הספר תורה לפי סדר ההיכלות, לפי תורנות. ולאו דוקא מההיכל האמצעי כמנהג ג׳רבא, וכן מנהגינו בארץ הקודש, ואין צריך להקפיד שיוציאו הספר תורה רק מההיכל האמצעי, וכן כשיש ב׳ או ג׳ ספרי תורה בשבת, יש להוציאם לפי התור של ההיכלות. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד רה].

דינים בהגבהת ספר תורה

פרטי דינים בהלכות קריאת ספר תורה

א בראש חודש קוראים ארבעה עולים, ומנהגינו שכהן קורא בפרשת פנחס מפסוק וידבר ה׳ וגו׳ צו את בני ישראל וגו׳, עד ״ליום עלה תמיד״. והלוי חוזר על פסוק ואמרת להם ועוד שני פסוקים מהמשך הפרשה. ושלישי קורא מעלת תמיד עד עלת התמיד ונסכה, והרביעי קורא מ״ובראשי חדשיכם״ עד יעשה ונסכו. וכשאין לוי בבית הכנסת קורא כהן במקום לוי, כנהוג בכל הפרשיות, ואף שחוזר לקרוא פסוק ואמרת להם וגו׳, אין בזה חשש ברכה לבטלה, שכן הוא המנהג פשוט. [ילקוט יוסף, חלק ב׳, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד רז].

ב מנהגינו להתחיל הקריאה ביום הראשון של חנוכה מפסוק ״וידבר ה׳ אל משה וגו׳, והכהן קורא עד ויקריבו אותם לפני המשכן. ויש נוהגים שהכהן קורא עד סיום ברכת כהנים, ואף על פי שיש להם על מה לסמוך, נכון להודיעם שיותר טוב להמשיך עד לפני המשכן, ואם יסכימו לבטל מנהגם תבא עליהם ברכה. ואין צריך לומר שאם השליח צבור טעה וסיים לכהן ואני אברכם, וקפץ הכהן ובירך ברכה אחרונה שיצא, ואין מחזירין אותו. [ילקוט יוסף, ספר על הלכות קריאת ספר תורה עמוד רז].

ג ראש חודש טבת שחל בחול, מוציאין ב׳ ספרי תורה, בראשון קוראים שלשה בפרשת ראש חודש, והרביעי קורא בשני בפרשת נשיא היום, ואם טעה הראשון והתחיל בחנוכה, יסיים קריאת פרשת החנוכה, ויתר העולים שאחריו יקראו בפרשת ראש חודש. ואין אומרים קדיש בין ספר לספר, אלא אומרים חצי קדיש אחר העולה הרביעי. [ילקוט יוסף, ספר על הלכות קריאת ס״ת עמוד רח].

ד בשבת שלפני ראש חודש אדר הסמוך לניסן, מוציאין ב׳ ספרי תורה, והמפטיר קורא בספר תורה השני בפרשת שקלים, בראש סדר כי תשא, מפני שבזמן בית המקדש היו משמיעים על השקלים באחד באדר, על ידי הכרזת בתי הדין בכל ערי ישראל, שכל אחד מישראל חייב לשקול מחצית השקל בשקל הקודש, ולהביאם לבית המקדש, כדי שיקריבו ממעות מחצית השקל אלו החל מיום ראש חודש ניסן והלאה, להקריב הקרבנות מתרומה חדשה. ואמרו חז״ל: גלוי וידוע לפני הקב״ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, כמו שנאמר: ועשרת אלפים ככר כסף אשקול על ידי עושי המלאכה, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו. ולכן גם אנו קוראים בשבת זו פרשת שקלים. ואין קריאה זו אלא מדרבנן. ואם טעו וקראו פרשת שקלים בשבת הקודמת, צריך לחזור ולקרוא בשבת הסמוכה לראש חודש אדר. והוא הדין בכהאי גוונא בפרשת פרה. [ילקו״י שם, עמו׳ רח].

ה בשבת שקלים מפטירים ״ויכרות יהוידע״ שמדובר שם בענין השקלים, שנאמר: כסף נפשות ערכו. ואם חל ראש חודש באחד בשבת, נוהגים לומר בסוף ההפטרה פסוק ראשון ואחרון של הפטרת מחר חודש. ובשבת שאחר ראש חודש, מפסיקים מלהוציא שני ספרי תורה, וקוראים בספר תורה אחד

בלבד בפרשת השבוע. ורק אם חל ראש חודש אדר בשבת, שאז קוראים בו ביום פרשת שקלים, בשבת שאחריו קוראים פרשת זכור. [ילקוט יוסף, מועדים, עמוד רנו].

ו בשבת שלפני פורים מוציאים שני ספרי תורה, והמפטיר קורא בספר שני פרשת זכור. ויש לדקדק בקריאת פרשה זו, שאין קריאתה חובת צבור בלבד, אלא חובת יחיד, וחיוב קריאתה מן התורה, ואין לקרוא עם השליח צבור את הקריאה מתוך החומש, אלא יש לשתוק ולהאזין לקריאה מפי השליח הקורא מתוך ספר תורה כשר. [ילקוט יוסף, ח"ב, ספר על הלכות קריאת ס"ת עמ' רט].

ז מותר להוסיף על העולים גם ביום טוב, שדוקא בימי חול או ראש חודש, חול המועד ותענית צבור, אין מוסיפים על העולים, אבל ביום טוב מותר להוסיף על חובת היום, וכן המנהג. [ילקוט יוסף, חלק ב', ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד ריז].

ח שנה מעוברת שחל שמיני של פסח לבני חוץ לארץ בשבת, בני ארץ ישראל קוראים פרשת אחרי מות, ובני חוץ לארץ נפרדים מאתנו על ידי זה, עד פרשת מטות מסעי, שקוראים אותם בארץ ישראל מחוברין, ואין להקדים חיבור הפרשיות מיד על ידי קריאת פרשת אחרי מות קדושים, כמו שמחברין אותם בכל שנה פשוטה. [ילקוט יוסף, ח"ב, ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד ריא].

ט אם חל יום טוב ראשון של פסח ביום שבת, ושביעי של פסח חל ביום שישי, בשבת שאחריו קוראים כאן פרשת השבוע, ובחוץ לארץ שהוא יום טוב שני של גלויות, קוראים בענין החג בפרשת כל בכור, ומי ששהה בחוץ לארץ וחזר אחר כך לארץ ישראל, ונמצא שהפסיד קריאת פרשה אחת, אם הצבור מוחלין על כבודם רשאי לקרוא כל הפרשה הקודמת שהפסיד בעליית ראשון (הכהן, או שיצא הכהן לחוץ והוא יעלה ראשון) עם שלשה פסוקים ראשונים מפרשת השבוע, ויתר העולים יקראו משם ואילך כסדר. [ילקוט יוסף, ספר על הלכות קריאת ספר תורה עמוד ריא].

י קללות שבפרשת בחוקותי ובפרשת כי תבוא, אין מפסיקין בהם אלא אחד קורא לכולם, ומתחילים בפסוקים שלפניהם, ומסיים בפסוקים שלאחריהם, והעולה לתורה מברך לפניה ולאחריה ככל העולים, ולכן מה שיש נוהגים שהשליח צבור קורא בפרשת התוכחה בלי ברכה לפניה ואחריה, עד שמשלימין שבעה עולים לחובת היום, מנהג זה מצוה לבטלו, אך צריך להודיעם על כך בניחותא, שעליהם לנהוג לפי הדין המבואר בחז"ל. [ילקוט יוסף, שם, עמוד ריב].

יא מנהגינו לקרוא פרשת התוכחה שבפרשת בחוקותי ובפרשת כי תבוא, בקול נמוך מעט, אבל צריך שיהיה קולו נשמע לצבור. ונהגו שהשליח צבור הקורא בתורה הוא עולה בעצמו לקריאת פרשת התוכחה. [ילקוט יוסף, חלק ב', ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד ריד].

יב אם נמצא טעות בספר תורה באמצע קריאת פרשת הקללות שבפרשת בחוקותי ובפרשת כי תבוא, אין לסיים את הקריאה בספר תורה פסול, וכל שכן שאין לברך ברכה אחרונה על הספר תורה הפסול. [ילקוט יוסף, חלק ב', ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד ריד].

יג כאשר קורין ב' פרשיות [כשהן מחוברים] יש לחבר הסידרות עם העולה הרביעי, ומכל מקום במקום צורך גדול, וכשרוצים להרבות עולים לספר תורה, יכולים לחבר הפרשיות גם בעליות מאוחרות יותר. [ילקוט יוסף, חלק ב', ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד רטו].

יד בשבת פרשת האזינו קורין העולים לספר תורה בסדר הזי"ו ל"ך, דהיינו שהראשון קורא מ"האזינו השמים" עד "זכור ימות עולם", והשני קורא עד "ירכיבהו על", והשלישי קורא עד "וירא ה' וינאץ", והרביעי קורא עד "לו חכמו ישכילו", והחמישי קורא עד "כי אשא אל שמים ידי", והשישי קורא עד "ויבא משה", וגם בשבת במנחה ובשני וחמישי כשקוראים בפרשת האזינו יקראו שלשה עולים כסדר הזה. וכן מנהגינו. [ילקוט יוסף, ספר על הלכות קריאת ספר תורה עמוד רטו].

טו מה שנוהגים להתפלל ולקרוא בתורה בציון קברי האבות בחברון, יש להם על מה שיסמוכו, ואין לאסור בזה משום מה שאמרו (ברכות יח.) שאין לקרוא בספר תורה בבית קברות, ושלא להלך עם תפילין בראשו, שמאחר ועושים כן לכבוד האבות הקדושים, והקבר הוא למטה במערה, אין בזה איסור. [ילקוט יוסף, חלק ב', ספר על הלכות קריאת התורה ובית הכנסת, עמוד רטז]..

טז אין לברך ברכות התורה במעמד זכר למעמד "הקהל" שיש עושים בזמן הזה, ואסור גם לברך ברכות התורה בדרך לימודו בש"ס ובפוסקים, כגון שיקרא בשם ומלכות את מטבע הברכות המובאים בש"ס ובפוסקים. שגם בזה יש איסור ברכה לבטלה. [ילקוט יוסף, חלק ב', שם, עמוד רטז].

יז המנהג לעשות "מי שברך" לחולה בשבת, אף אם החולה נמצא במקום רחוק, ואף אם החולה גוסס. ומותר לעשות מי שברך בשבת גם על חולה שאין סכנה לחייו. ונהגו לומר בסיום ה"מי שברך" שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא. [ילקוט יוסף, חלק ב', שם, הלכות קריאת התורה עמוד ריז].